

Załącznik do
Uchwały Nr **X/50/2011**
Rady Gminy Lubomino
z dnia **3 listopada 2011r.**

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LUBOMINO NA LATA 2012 - 2022

Opracowanie:
Zenon Połocki
Urząd Gminy Lubomino

Lubomino, wrzesień 2011 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY LUBOMINO	6
1.1 Ogólna charakterystyka Gminy.....	6
1.1.1 Położenie i podział administracyjny.....	6
1.1.2 Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe.....	7
1.2 Kapitał społeczny.....	10
1.2.1 Ludność.....	10
1.2.2 Rynek pracy.....	12
1.2.3 Opieka społeczna i ochrona zdrowia.....	13
1.2.4 Organizacje pozarządowe.....	16
1.3 Infrastruktura społeczna i warunki życia mieszkańców.....	18
1.3.1 Edukacja i sport.....	18
1.3.2 Mienie komunalne, budownictwo.....	20
1.3.3. Działalność kulturalna.....	21
1.4 Strefa gospodarcza.....	22
1.4.1 Podmioty gospodarcze.....	22
1.4.2 Rolnictwo, ...	24
1.5. Infrastruktura techniczna.....	26
1.5.1 Infrastruktura transportowa.....	26
1.5.2 Infrastruktura ochrony środowiska.....	28
1.5.3 Infrastruktura teleinformatyczna.....	29
1.5.4 Infrastruktura energetyki.....	31
1.5.5 Infrastruktura gazownictwa.....	32
1.6 Dziedzictwo kulturowe i turystyka.....	32
1.7 Przynależność gminy do związków i stowarzyszeń.....	33
1.8 Współpraca międzynarodowa.....	34
1.9. Finanse gminy.....	34
1.9.1 Budżet gminy.....	34
1.9.2 Inwestycje.....	35
1.9.3 Wieloletnia Prognoza Finansowa	36
II. ANALIZA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ ANKIETOWYCH	38
III. BILANS STRATEGICZNY - ANALIZA SWOT GMINY LUBOMINO	45
IV. WIZJA , CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE	47
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	54
VI. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	55
VII. SPIS TABEL	56

WPROWADZENIE

Strategia jest podstawowym dokumentem określającym kierunki, cele i priorytety rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, na których koncentrowane będą działania Gminy. Strategia Rozwoju Gminy Lubomino nadaje priorytet działaniom, jakie będą podejmowane w latach 2012-2022 w celu realizacji wizji rozwoju Gminy.

Strategia gminy, będąc zgodną z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa, kraju oraz Unii Europejskiej, ma odpowiadać na potrzeby społeczności lokalnej. Utożsamianie się władz i mieszkańców gminy z opracowaną strategią stanowi niezbędny warunek jej skutecznej realizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Lubomino zespala wszystkie działania rozwojowe podejmowane na rzecz poprawy warunków społeczno-gospodarczych Gminy. Jej zadaniem jest odważne, lecz jednocześnie realistyczne zaprogramowanie rozwoju i modernizacji Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wykorzystania obecności Polski w UE, a także wszystkich zasobów i atutów, które Gmina posiada, na rzecz rozwoju oraz poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców.

Strategia Gminy Lubomino stanowi podstawę dla efektywnego wykorzystania przez Gminę środków rozwojowych zarówno krajowych, jak i z Unii Europejskiej, na realizację celów społeczno-gospodarczych, a zarazem podstawę do pomnażania ilości środków przez szybszy i efektywniejszy wzrost gospodarczy.

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Lubomino powstała z potrzeby weryfikacji i aktualizacji opracowanej w roku 1998 przez Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie Strategii Rozwoju Gminy Lubomino.

Aktualizacja zapisów strategii była wymogiem nowej sytuacji społeczno – gospodarczej gminy, związanej głównie z wstąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej i wykorzystaniem funduszy strukturalnych. Przyjęto okres realizacji dokumentu Strategii na lata 2012-2022.

Punktem wyjścia przy konstruowaniu nowej strategii jest diagnoza i opis stanu istniejącego. Zawiera on dane dotyczące przede wszystkim sytuacji demograficznej, struktury gospodarczej, infrastruktury technicznej. Przeprowadzone zostało także badanie ankietowe mieszkańców Gminy. Następnym etapem było przeprowadzenie w oparciu o zebrane materiały analizy SWOT, a więc identyfikacji mocnych i słabych stron gminy oraz wskazanie szans i zagrożeń dla jej rozwoju. Powyższe działania umożliwiają sformowanie wizji rozwoju gminy w postaci misji oraz celów strategicznych i operacyjnych.

Przygotowanie strategii rozpoczęło się od przyjęcia przez Radę Gminy na sesji w dniu 2 czerwca uchwały nr VII/34/2011 w sprawie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Lubomino i odbyło się przy czynnym udziale całej społeczności lokalnej poprzez przeprowadzenie wśród mieszkańców w okresie od 18 czerwca do 8 lipca badań ankietowych.

W dniach od 17 do 31 sierpnia projekt strategii został umieszczony na stronach www.lubomino.ug.gov.pl i bip.lubomino.tensoft.pl w celu przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami gminy założeń opracowanej strategii.

Zaakceptowane przez Zespół Koordynacyjny ds. Strategii Rozwoju Gminy Lubomino na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2011 r. priorytety stanowiły podstawę do opracowania szczegółowych projektów i planów działania. Nakreślone w strategii wybrane rozwiązania mają stać się podstawą tworzenia konkretnych programów działania.

Strategia rozwoju gminy nie jest dokumentem zamkniętym. W zależności od zaistniałych okoliczności możliwa jest weryfikacja przyjętych założeń, w szczególności zaś konkretyzacja wstępnych celów rozwoju, dostosowanie ich do realnych możliwości jak również wprowadzenie zmian na podstawie przeprowadzonych analiz.

Z uwagi na dość długi okres obowiązywania strategii, przyjęto, że musi to być dokument uniwersalny, koncentrujący się na rozwiązaniu najważniejszych problemów rozwojowych gminy i jej mieszkańców.

Opracowanie zostało przygotowane na podstawie udostępnionych dokumentów o charakterze programowym, tworzonych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym:

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Lidzbarskiego na lata 2001 – 2016,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gm. Lubomino na lata 2008-2015,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubomino,
- Uchwały Nr V/25/2005 Rady Gminy Lubomino z dnia 30 sierpnia 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubomino
- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego,
- informacje i dane Urzędu Gminy Lubomino.

Prace związane z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Lubomino zostały przeprowadzone w okresie czerwiec – sierpień 2011 r. Gmina nie zawierała umowy na

opracowanie strategii z żadną firmą zewnętrzną. Autorem opracowania jest pracownik Urzędu Gminy w Lubominie.

W pracach nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Lubomino na lata 2012 – 2022 uczestniczył powołany Zarządzeniem Nr 0050.29.2011 Wójta Gminy Lubomino z dnia 14 czerwca 2011 Zespół Koordynacyjny ds. Strategii Rozwoju Gminy Lubomino w składzie:

- 1.Paweł Miąsko – Przewodniczący Rady Gminy.
- 2.Marian Witkowski – Wiceprzewodniczący Rady Gminy.
- 3.Józef Jurkiewicz – Przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów.
- 4.Jan Sikora- Przewodniczący Komisji Rolnictwa, Samorządu Terytorialnego i Inicjatyw Gospodarczych.
- 5.Elżbieta Stachura-Możejko – Przewodnicząca Komisji Kultury, Oświaty i Promocji Gminy.
- 6.Eugeniusz Dembowski – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej.
- 7.Stanisław Sienkiewicz – Radny Rady Gminy.
- 8.Piotr Trojan – Radny Rady Gminy.
- 9.Krystyna Błażewicz – Sekretarz Gminy.
- 10.Maria Wojtczak – Skarbnik Gminy.
- 11.Wojciech Michańczyk – Kierownik Referatu Rolnictwa, Gospodarki Komunalnej i Transportu.
- 12.Halina Radzińska – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 13.Małgorzata Kozioł – Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy.
- 14.Maria Sienkiewicz – Dyrektor Zespołu Szkół w Lubominie.
- 15.Maria Mazur – Dyrektor Gimnazjum w Lubominie.
- 16.Jolanta Hernat – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Wilczkowie.
- 17.Edward Puzio – sołtys sołectwa Lubomino.
- 18.Karolina Walinowicz – sołtys sołectwa Wilczkowo.
- 19.Izabela Czaplicka – sołtys sołectwa Rogiedle.
- 20.Marek Pilas – „Gospodarstwo Rolne w Lubominie” sp. z o.o.
- 21.Mariola Czaplicka – PPHU w Wilczkowie .
- 22.Katarzyna Balul – FUH „Lemark” .
- 23.Małgorzata Ofierska – Prezes LGD „Warmiński Zakątek”.
- 24.Andrzej Łatkowski – Prezes Gminnego Zrzeszenia LZS w Lubominie.
- 25.Krzysztof Dunio – Prezes OSP Lubomino.
- 26.Waldemar Balul- Prezes stowarzyszenia „Lubimy Lubomino”.
- 27.Urszula Dowlasz- Prezes stowarzyszenia „Dolina Pasłęki” w Wapniku.
- 28.Ks. Mariusz Makowski- Prezes Stowarzyszenia WOLBIESZ w Bieniewie.

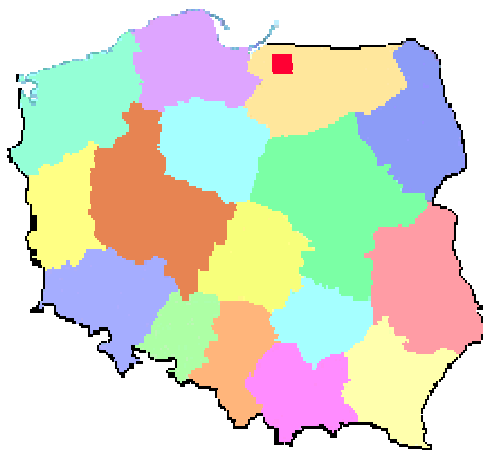
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY LUBOMINO

1.1 Ogólna charakterystyka Gminy

1.1.1 Położenie i podział administracyjny

Gmina Lubomino położona jest w północno - zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego, w powiecie Lidzbark Warmiński na Pojezierzu Olsztyńskim. Siedziba gminy położona w odległości 27 km od Lidzbarka Warmińskiego, 40 km od Olsztyna, 125 km od Gdańska i 250 km. od Warszawy. Obszarowo jest jedną z mniejszych gmin w województwie warmińsko-mazurskim. Od północy sąsiaduje z gminą Orneta, od północnego zachodu z gminą Lidzbark Warmiński, od zachodu z gminą Miłakowo (powiat ostródzki), od wschodu z gminą Dobrze Miasto (powiat olsztyński) i od południa z gminą Świątki (powiat olsztyński). Powierzchnia gminy wynosi 14 897 ha.

Rysunek 1. Położenie gminy Lubomino

Rysunek 2. Gmina Lubomino na tle powiatu

Gminę Lubomino tworzy 13 sołectw, są to: Biała Wola, Bieniewo, Ełdyty Wielki, Gronowo, Lubomino, Piotrowo, Rogiedle, Różyn, Samborek, Wapnik, Wilczkowo, Wolnica, Zagony. Teren Gminy Lubomino obejmuje 19 miejscowości. Wykaz miejscowości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Miejscowości Gminy Lubomino

Lp	Miejscowość	Rodzaj
1.	Biała Wola	osada
2.	Bieniewo	wieś
3.	Ełdyty Małe	wieś
4.	Ełdyty Wielkie	osada
5.	Gronowo	wieś
6.	Karbówka	osada
7.	Lubomino	wieś
8.	Piotrowo	wieś
9.	Poborowo	wieś
10.	Rogiedle	wieś
11.	Różyn	wieś
12.	Samborek	wieś
13.	Świękity	wieś
14.	Wapnik	wieś
15.	Wilczkowo	wieś
16.	Wolnica	wieś
17.	Wójtowo	wieś
18.	Zagony	wieś
19.	Zajączki	osada

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Baza Rejestru TERYT, www.stat.gov.pl

1.1.2. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe

Warunki geomorfologiczne i budowa geologiczna

Gmina Lubomino położona jest na północno-zachodnim skraju Pojezierza olsztyńskiego. Dominującą przestrzennie jednostką geomorfologiczną jest wysoczyzna moreny dennej o rzeźbie na ogół falistej, miejscami o powierzchni pagórkowatej. W części południowej gminy występuje znaczne zróżnicowanie powierzchni. Zachodnia granica gminy opiera się o Pasłękę, płynącą w malowniczej dolinie, głęboko wciętej w wysoczyznę – na głębokości dochodzącej do 40 metrów.

Powierzchnia terenów wyniesionych położona jest na ogół na wysokościach powyżej 100 m n.p.m. z kumulacją w rejonie Wilczkowa - 137,7 m n.p.m. Najniżej położona jest dolina Pasłęki na wypływie z terenu gminy – na wysokości 45 m n.p.m.

Gleby

Obszar gminy charakteryzuje się przewagą gleb zwięzłych, kompleksów pszennych. Pod względem bonitacyjnym na terenie Gminy dominują gleby klasy III b i IVa, z niewielkim

udziałem gleb klasy III a. Łączna powierzchnia gleb w przedziale klas IIIa-IIIb wynosi 3 522 ha. Gleby klasy IVa i IVb zajmują powierzchnię 3 293 ha, natomiast gleby najslabszych klas (V i VI) występują na powierzchni zaledwie 632 ha.

Użytki rolne zajmują ogółem 71,80 % powierzchni gminy.

Surowce mineralne i kopaliny

Na obszarze gminy udokumentowano jedno złożę kredy jeziornej w rejonie Poborowa oraz wstępnie rozpoznano złoża torfów we wschodniej części gminy - okolice Wolnicy i Gronowa. Brak udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego.

Lasy

Tereny leśne koncentrują się głównie w części północnej i wchodzi w skład masywu Lasów Wichrowsko-Łaniewskich. Skraj tego masywu sięga też na tereny wschodniej części gminy, na wschód od Gronowa. Podstawowym gatunkiem drzew jest sosna, a w dalszej kolejności świerk, olcha, brzoza oraz fragmentarycznie dąb, buk i grab.

Tabela 2. Lasy na terenie gminy /w latach 2005-2009/

Wyszczególnienie / lata	2005	2006	2007	2008	2009
Lasy ogółem /ha/	2582,9	2573,8	2587,3	2596,5	2594,7
Lesistość /%/	17,3	17,2	17,3	17,4	17,4
Grunty leśne ogółem /ha/	2630,8	2621,7	2635,1	2644	2649,3
Grunty leśne prywatne /ha/	104	103,9	116,7	116,9	116,9
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa /ha/	2526,8	2517,8	2518,4	2527,1	2532,4
Grunty leśne publiczne w Zarządzie Lasów Państwowych/ha/	2472,8	2476,8	2477,4	2486,1	2493,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Lubomino znajduje się w dorzeczu rzek Pasłęki i Łyny.

Pasłęka-płynąca wzdłuż zachodniej granicy gminy jest rzeką o długości 211 km, a całkowita powierzchnia zlewni 2 294 km². Źródła rzeki znajdują się na wysokości 188 m n.p.m. na terenie zabagnionej łąki w bliskości wsi Gryżliny, na północny wschód od miasteczka Olsztynek. Pierwszym jeziorem na biegu rzeki jest Pasarek. W dalszej kolejności Pasłęka łączy jeziora: Wymój, Sarag, Łęguckie, Isąg a w samym dolnym biegu gromadzi w Pierzchalskim Zbiorniku Zaporowym. Lewobrzeżne dopływy reprezentowane są przez:

Jemiołówkę, Młynówkę, Morąg z Łukatą i Miłakówkę ze Strużyną. Prawobrzeżne dopływy to: Giłwa z Retynką, Drwęca Warmińska, Młyńska Struga oraz Wąlsz. Ujście rzeki znajduje się w Zalewie Wiślanym.

DRWĘCA WARMIŃSKA – jest prawobrzeżnym dopływem Pasłęki. Jest rzeką II rzędu, o długości 48,4 km i powierzchni zlewni 327 km². Wypływa ze Wzniesień Górowskich w postaci kilku strug (125 m n.p.m.). Dorzecze tej rzeki posiada rozległy układ hydrograficzny z dużą przewagą lewobrzeżnych dopływów; do największych z nich należą: Ramia, Szelaż, Lubomińska Struga i Mingajny (Mingajska Struga), Zlewnia Drwęcy leży w obrębie Równiny Orneckiej i Wzniesień Górowskich, gdzie z uwagi na walory krajobrazowo - przyrodnicze zlewni utworzono dwa obszary chronionego krajobrazu (Równiny Orneckiej i Wzniesień Górowskich). Drwęca Warmińska z dopływami przepływa przez teren gminy Górowo Iławeckie, Lidzbark Warmiński, Lubomino i Orneta.

W dorzeczu Łyny największą rzeką płynącą przez teren gminy jest Sunia.

Na terenie gminy znajduje się jedno jezioro – **jezioro Tonka**.

Powierzchnia jeziora wynosi 162,3 ha, głębokość maksymalna 4,2 m, głębokość średnia 2,2 m. Na jeziorze znajduje się niewielka wyspa o powierzchni 0,8 ha położona przy północno – wschodnim brzegu. Jezioro ma kształt zbliżony do owalnego, wydłużony w kierunku z północno – wschodniego na południowo – zachodni. W północno – wschodniej części znajduje się niewielka lecz wyraźnie wykształcona zatoka. W strukturze użytkowania zlewni bezpośredniej zajmującej 219,2 ha grunty orne stanowią 31,8% powierzchni, lasy porastają 30,5%, nieużytki zajmują 28,8%, użytki zielone 5,8% a obszary zabudowane 3,1% (w tym 2,7% Biała Wola). Do akwenu ze wschodu dopływa ciek bez nazwy, a z północno – zachodniej zatoki wypływa Lubomińska Struga.

Jezioro charakteryzuje się niską naturalną odpornością na wpływy zewnętrzne, zaliczono je do III kategorii podatności na degradację. Stan czystości jeziora – klasa III, z dużą zawartością substancji organicznych i dość wysokim stężeniem związków fosforu.

Dzięki niewielkiej głębokości i dość dużej powierzchni, masy wody łatwo się mieszają i są dobrze natlenione.

Wody podziemne

Warunki hydrologiczne obszaru gminy są średnio korzystne. Użytkowe warstwy wodonośne zalegają przeważnie na głębokości 30 - 100 m. Wody przeważnie zawierają ponadnormatywną ilość żelaza i manganu, toteż wymagają uzdatniania. Gmina Lubomino leży na pograniczu obszarów występowania wód mineralnych chlorkowo - sodowych o znaczeniu leczniczym. Na głębokości około 2,0 - 2,5 km zalegają wody geotermalne o temperaturze 45 - 50°C. Nieznana jest ich wydajność.

Tereny chronione

Na terenie gminy Lubomino znajduje się rezerwat przyrody „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”. Rezerwat został ustanowiony zarządzeniem MLI PD z dnia 5.01.1970 r. , w celu ochrony bobrów. Ponadto na terenie rezerwatu chronione jest środowisko przyrodnicze, wody otwarte, bagna, torfowiska i lasy. W skład rezerwatu wchodzi rzeka Pasłęka oraz pasy gruntów przybrzeżnych o szerokości 100 m na gruntach państwowych i 10 m na gruntach prywatnych. Na terenie gminy na powierzchni 750,90 ha został wyznaczony specjalny obszar ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Pasłęki (kod PLB 280002) - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 198, poz. 1226)

Wojewoda warmińsko-mazurski wyznaczył dwa Obszary Krajobrazu Chronionego:

1. Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Orneckiej - Rozporządzenie Nr 32 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. Nr 71, poz.1358).
2. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki -Rozporządzenie Nr 147 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Nr 179, poz. 2632).

1.2 Kapitał społeczny**1.2.1 Ludność**

Jednym z głównych elementów kształtujących procesy rozwojowe w gminie są jej mieszkańcy. Zarówno ruch naturalny jak i migracje mają decydujący wpływ na ich liczebność.

Według stanu na dzień 7 czerwca 2011 r. gminę Lubomino zamieszkiwało 3 742 mieszkańców w tym 1 817 kobiet, co stanowi 48,56% mieszkańców i 1 925 mężczyzn, co stanowi 51,44% mieszkańców.

Liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Lubomino według danych z czerwca bieżącego roku z Gminnej Ewidencji Ludności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy /stan na 07.06.2011r./

Lp	Miejscowość	Razem	Nieletni	Dorośli	Kobiety	Mężczyźni
1.	Biała Wola	180	55	125	85	95
2.	Bieniewo	247	73	174	118	129
3.	Ełdyty Małe	32	11	21	19	13
4.	Ełdyty Wielkie	281	58	223	128	153
5.	Gronowo	149	31	118	66	83
6.	Karbówka	19	2	17	9	10
7.	Lubomino	1 182	234	948	589	593
8.	Piotrowo	98	23	75	47	51
9.	Poborowo	6	0	6	1	5
10.	Rogiedle	348	73	275	167	181
11.	Różyn	30	3	27	14	16

12.	Samborek	88	14	74	44	44
13.	Świękity	52	16	36	28	24
14.	Wapnik	152	41	111	82	70
15.	Wilczkowo	371	73	298	172	199
16.	Wolnica	243	58	185	123	120
17.	Wójtowo	25	3	22	13	12
18.	Zagony	172	38	134	81	91
19.	Zajączki	67	24	43	31	36
	Razem	3 742	830	2 912	1 817	1 925

Źródło: Urząd Gminy Lubomino

Według powyższych danych największa liczba ludności zamieszkuje w miejscowościach: Lubomino (1 182), Rogiedle (348) i Wilczkowo (371) .

Tabela 4. Liczba mieszkańców w grupach wiekowych w latach 2005-2010.

Rok		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	Pow.70
2005	Mężczyźni	250	325	319	271	305	238	106	101
	Kobiety	208	298	311	228	234	199	134	196
	Razem	458	623	630	499	539	437	240	297
2006	Mężczyźni	244	298	331	273	300	241	108	101
	Kobiety	201	179	309	240	238	202	132	194
	Razem	445	577	640	513	538	443	240	295
2007	Mężczyźni	242	276	343	285	293	255	105	103
	Kobiety	221	261	295	228	237	208	128	202
	Razem	463	537	638	513	530	463	233	305
2008	Mężczyźni	243	257	352	280	292	252	123	101
	Kobiety	227	254	298	238	210	236	128	206
	Razem	470	511	650	518	502	488	251	307
2009	Mężczyźni	249	251	348	272	293	249	135	101
	Kobiety	215	247	319	240	207	238	138	201
	Razem	464	498	667	512	500	487	273	302
2010	Mężczyźni	254	238	349	275	272	262	143	99
	Kobiety	216	243	316	248	207	220	149	212
	Razem	470	481	665	523	479	482	292	311

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Z powyższych danych wynika, iż w ostatnich latach następuje ciągły spadek liczby mieszkańców w grupie wiekowej 10-19 lat, oraz wzrost w grupach powyżej 50 roku życia.

Tabela 5. Ruchy naturalne ludności gminy Lubomino w latach (2000 - 2010)

Wyszczególnienie		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Urodzenia	Mężczyźni	25	32	31	22	28	27
	Kobiety	17	21	16	27	23	23
	Razem	42	53	47	49	51	50
Zgony	Mężczyźni	21	30	20	29	26	21
	Kobiety	11	14	16	13	16	16
	Razem	32	44	36	42	42	37
Przyrost	Mężczyźni	+4	+2	+11	-7	+2	+6
	Kobiety	+6	+7	0	+14	+7	+7
	Razem	+10	+9	+11	+7	+9	+13

Wyszczególnienie		2006	2007	2008	2009	2010
Urodzenia	Mężczyźni	27	22	24	25	29
	Kobiety	23	28	21	19	22
	Razem	50	50	45	44	51
Zgony	Mężczyźni	23	17	19	18	25
	Kobiety	18	16	17	14	10
	Razem	41	33	36	32	35
Przyrost	Mężczyźni	+4	+5	+5	+7	+4
	Kobiety	+5	+12	+4	+5	+12
	Razem	+9	+17	+9	+12	+16

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Tabela 6. Migracja ludności

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Napływ ludności	42	41	67	36	41
Odływ ludności	56	76	72	58	47
Saldo	-14	-35	-5	-22	-6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

W analizowanym okresie notuje się dodatni przyrost naturalny, jednak saldo migracji ludności jest corocznie ujemne.

1.2.2 Rynek pracy

Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem powszechnym i jednym z najpilniejszych problemów społecznych, który należy rozwiązać. Rynek pracy w gminie jest słabo rozwinięty ze względu na niewielką liczbę zakładów pracy. Są to zakłady małe, które zatrudniają po kilka osób. Na terenie gminy nie ma dużych firm. Mieszkańcy głównie dojeżdżają do pracy do Dobrego Miasta, Olsztyna, Ornety.

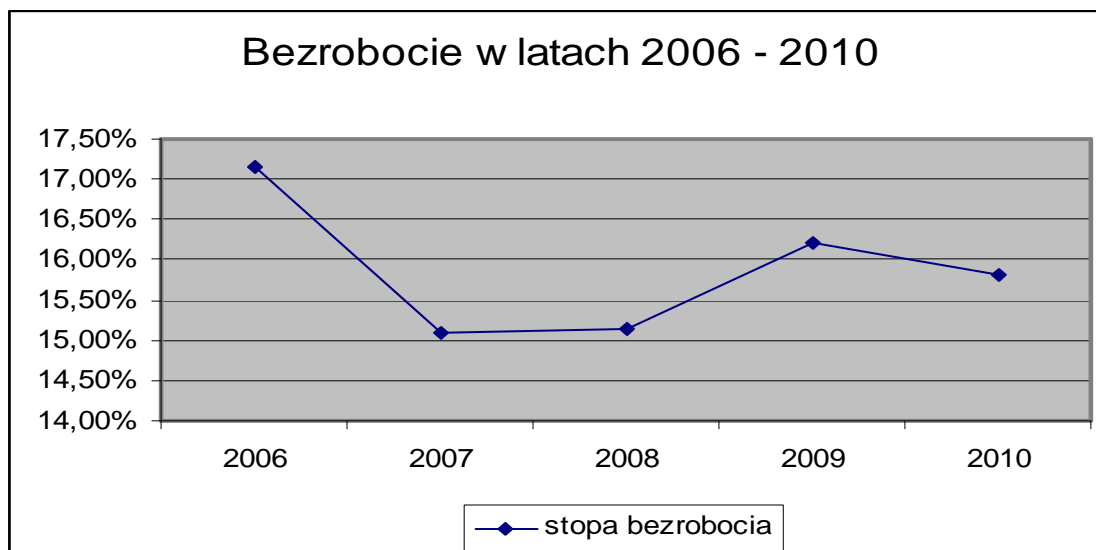
Brak możliwości zatrudnienia poza rolnictwem sprawił, iż rolnictwo jest jednym z głównych źródeł utrzymania tutejszej ludności.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lidzbarku Warmińskim na koniec grudnia 2010 roku liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Lubomino zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła 375 osób w tym 203 kobiety, z tego z prawem do zasiłku 70 osób w tym: 32 kobiety,

Tabela 7. Bezrobocie w Gminie Lubomino w latach 2006-2010

Lp.	Stan na koniec roku	Liczba osób bezrobotnych	Szacunkowa stopa bezrobocia
1	2006	397	17,15 %
2	2007	348	15,08 %
3.	2008	354	15,13 %
4.	2009	385	16,22 %
5.	2010	375	15,80 %

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

Na tle sąsiednich powiatów sytuacja z bezrobociem przedstawia się następująco:

Tabela 8. Stopa bezrobocia w okolicznych powiatach (w latach 2006-2010)

Powiat	Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
Lidzbarski	Bezrobotni zarejestrowani	2817	2223	1439	1404	1191
	Stopa bezrobocia	52,4	27,4	23,5	28,1	26,1
Bartoszycki	Bezrobotni zarejestrowani	3975	3186	2804	3048	2579
	Stopa bezrobocia	34,7	31,6	31,2	33,8	31,0
Braniewski	Bezrobotni zarejestrowani	3359	2750	1994	1629	1335
	Stopa bezrobocia	36,7	33,6	30,1	32,9	30,9
Elbląski	Bezrobotni zarejestrowani	2921	1824	1137	1445	1503
	Stopa bezrobocia	29,3	22,5	21,0	25,1	25,4
Olsztyński	Bezrobotni zarejestrowani	3790	2540	1229	1210	1613
	Stopa bezrobocia	23,8	18,8	15,1	20,7	20,3
Ostródzki	Bezrobotni zarejestrowani	5855	4417	2593	2994	2934
	Stopa bezrobocia	28,0	22,1	18,9	24,2	21,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

1.2.3 Opieka społeczna i ochrona zdrowia

Opieka społeczna

Zwiększająca się liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych i pozbawionych zasiłku dla bezrobotnych, niskie wynagrodzenia oraz duża liczba osób utrzymujących się z rent i emerytur znacznie wpływa na zmniejszenie poziomu zamożności mieszkańców gminy.

Instytucją zajmującą się pomocą społeczną na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubominie. Ośrodek jest jednostką budżetową Gminy Lubomino, zatrudnia 6 osób. Celem działania GOPS jest pomoc mieszkańcom gminy w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać we własnym zakresie. Do najpilniejszych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bezrobociu. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzanie rodzin z trudnej sytuacji życiowej i zapobieganie ich marginalizacji. Służyć

temu mają różnorodne formy aktywizacji zawodowej, skierowane szczególnie do zagrożonych bezrobociem. Ośrodek finansuje również zasiłki stałe, wyrównawcze, zasiłki okresowe, macierzyńskie, rodzinne i pielęgnacyjne, oraz udziela pomocy w formie zasiłków na refundację posiłków dla dzieci szkolnych.

W roku 2010 z pomocy społecznej korzystały 304 rodziny z liczbą 959 osób w rodzinach. Z roku na rok rośnie liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

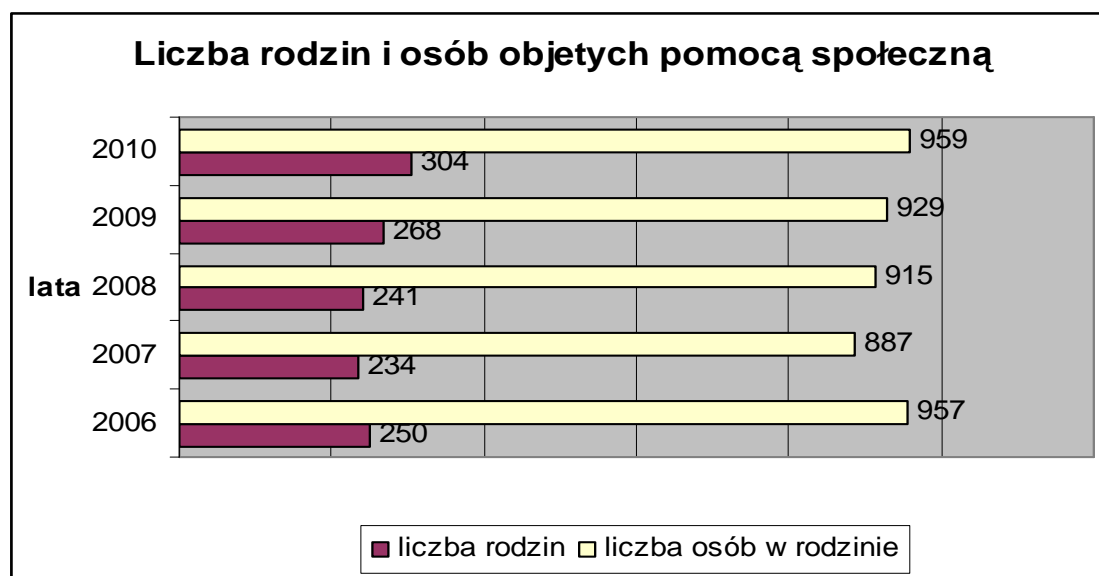
Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że przeważnie te same środowiska uzależnione są od świadczeń z pomocy społecznej.

Liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 9. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2006- 2010

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin	250	234	241	268	304
Liczba osób w rodzinach	957	887	915	929	959

Źródło: Sprawozdanie GOPS w Lubominie

Corocznie też rośnie kwota środków finansowych wydatkowanych na szeroko pojętą pomoc społeczną.

Poniżej w tabeli przedstawiona jest pomoc finansowa udzielona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubominie w latach 2006-2010.

Tabela 10. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w latach 2006-2010

Świadczenia		2006	2007	2008	2009	2010.
Zasiłek stały	Liczba osób	18	21	22	23	31
	Kwota / w zł/	52 823	63 295	68 762	79 458	89 453

Zasiłek okresowy	Liczba osób	91	94	95	92	111
	Kwota / w zł/	88 273	94 518	146 348	180 000	207 374
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	Kwota /w zł/	116 134	94 568	137 790	151 410	165 071
Usługi opiekuńcze	Kwota / w zł/			37 715	31 344	49 700
Zasiłki rodzinne	Kwota / w zł/	411 730	469 714	424 464	411 564	507 226
Dodatki do zasiłków rodzinnych	Kwota / w zł/	437 137	419 067	401 317	378 126	311 671
Świadczenia opiekuńcze	Kwota / w zł/	158 907	163 971	177 929	185 273	264 312
Zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	Kwota /w zł/	45 000	40 000	48 000	45 000	42 000
Dodatki mieszkaniowe	Kwota /w zł/	143 315	127 738	83 225	79 407	76 599
Utrzymanie osób w DPS	Liczba osób			3	5	6
	Kwota / w zł/			34587	109 822	108 975

Źródło: Sprawozdanie GOPS w Lubominie za lata 2006 -2010

GOPS realizuje ponadto zadania w zakresie usług opiekuńczych dla osób, które z uwagi na samotność, zły stan zdrowia, podeszły wiek nie mają możliwości samodzielnie funkcjonować. Usługi świadczone przez opiekunki socjalne mają na celu udzielenie pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz zalecaną przez lekarza pielęgnację. Na terenie gminy działa Środowiskowy Dom Samopomocy z siedzibą w Wolnicy . Jest to jednostka organizacyjna gminy Lubomino. Dom jest ośrodkiem wsparcia pobytu dziennego dla 25 osób powyżej 18 roku życia (obojsza płci) typu ABC dla osób:

1. Przewlekłe psychicznie chorych.
2. Upośledzonych umysłowo.
3. Wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych.

W latach 2008 – 2010 w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich na terenie gminy był realizowany Program Integracji Społecznej. Na jego realizację Gmina otrzymała dofinansowanie w kwocie 53 700 EURO.

W ramach programu realizowane były usługi społeczne obejmujące: usługi dla osób starszych i seniorów, usługi dla dzieci i młodzieży, usługi dla rodzin oraz usługi łączone i szkoleniowe. Dzięki programowi zorganizowane zostały na terenie gminy zajęcia rekreacyjno-integracyjne (festyny rekreacyjno-sportowe, dożynki, zajęcia rehabilitacyjne i sportowe dla dzieci i

młodzieży, dni dziadków, dni seniora) oraz kulturalne. Prowadzono również zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz zorganizowano spotkania poradniczo-informacyjne. Część środków z programu została wykorzystana na remonty i wyposażenie świetlic wiejskich.

Ochrona zdrowia

Opiekę medyczną na terenie Gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” – Wojciech Broszkiewicz. Na terenie gminy działa także gabinet rehabilitacji, gabinet stomatologiczny oraz apteka.

W obszarze opieki zdrowotnej problematyczną sferą jest brak powszechności korzystania z usług specjalistów przez mieszkańców wsi. Mieszkańcy Wilczkowa, Ełdyt Wielkich nie korzystają z usług medycznych w Lubominie ze względu na brak komunikacji.

Osoby mieszkające na wsi, zwłaszcza starsze trafiają do lekarza najczęściej w stanie przewlekłej, zaniedbanej choroby. Prowadzonemu leczeniu rzadko towarzyszą wizyty kontrolne.

1.2.4 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe dysponują wielkim potencjałem aktywności w działaniach na rzecz społeczeństwa. Instytucje sektora pozarządowego są ważnym ogniwem wspierającym działania gminy na polu zwalczania wykluczenia społecznego, wspierania rozwoju lokalnego czy też lokalnej przedsiębiorczości.

Istotną funkcją pełnioną przez organizacje jest dostarczanie usług społecznych. Jednak ich rola nie ogranicza się tylko do aktywnego obejmowania działaniami różnych grup społecznych, ale przede wszystkim wiąże się z wnoszeniem do realizacji usług społecznych specyficznej wartości dodanej, jaką są kompetencje - indywidualizacja działań wobec klientów, dopasowanie narzędzi do konkretnych grup i ich potrzeb, wysoka jakość usług, monitorowanie sytuacji beneficjentów w dłuższym horyzoncie czasowym, usamodzielnianie beneficjentów - tak, by sami sobie zaczęli dawać radę z problemami społecznymi oraz wyzwaniem rynku pracy. Sektor pozarządowy uczestniczy ponadto, jako reprezentant lub rzecznik grup społecznych, w rozpoznawaniu potrzeb i kreowaniu polityk publicznych, a także w recenzowaniu działalności administracji publicznej.

Sektor organizacji pozarządowych na terenie Gminy Lubomino tworzą:

1. Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe z siedzibą w Lubominie.
2. Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie.
3. Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Rogiedlach.
4. Stowarzyszenie „ZŁOTY KŁOS” z siedzibą w Lubominie.
5. Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Lubomino „MIŁOLUB” w Wolnicy.
6. Stowarzyszenie Wolbiesz w Bieniewie.

7. Stowarzyszenie „DOLINA PASŁĘKI” w Wapniku.
8. Stowarzyszenie „GOSPOSIA” w Wilczkowie.
9. Grupa Aktywności Lokalnej „GAL” w Rogiedlach.
10. Stowarzyszenie Przyjaciół Gronowa w Gronowie.
11. Stowarzyszenie Aktywnych Mieszkańców „LUBIMY LUBOMINO” W Lubominie.
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Lubominie.
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczkowie
14. Lokalna Grupa Działania „WARMIŃSKI ZAKĄTEK” z siedzibą w Dobrym Mieście.

Współpraca władz lokalnych i samorządowych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi jest niesatysfakcjonująca. Społeczność lokalna jest mało aktywna. Priorytetowym celem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi jest objęcie nią jak największej liczby mieszkańców w różnych dziedzinach ich aktywności.

W latach 2005 -2010 gmina Lubomino wspierała następujące działania:

Tabela 11. Dotacje przekazane organizacjom pozarządowym

Rok	Nazwa zadania	Nazwa organizacji	Kwota /w zł/
2005	Krzewienie kultury fizycznej , sportu, rekreacji i turystyki wśród dzieci, młodzieży i całej społeczności Gminy Lubomino	Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie	1 426,80
	Krzewienie kultury fizycznej , sportu, rekreacji i turystyki wśród dzieci młodzieży i całej społeczności Gminy Lubomino	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	6 100,00
	Poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Rogiedlach	4 944,00
2006	Krzewienie kultury fizycznej , sportu, rekreacji turystyki wśród dzieci , młodzieży i całej społeczności Gminy Lubomino	Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie	4 202,00
	Poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Rogiedlach	4 944,00
2007	Poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Rogiedlach	4 944,00
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Stowarzyszenie „Złoty Kłosa” w Wapniku	1 000,00
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie	3 261,00
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Stowarzyszenie „Miłolub” w Wolnicy	739,00
	Współpraca ze społecznościami lokalnymi – wsparcie realizacji działań na rzecz rozwoju aktywności na obszarach wiejskich	Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek z/s w Dobrym Mieście	7 500,00
	Poprawa sprawności fizycznej i umiejętności dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej w Rogiedlach	4 500,00

2008	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Stowarzyszenie „Złoty Kłós” w Wapniku	1 560,00
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie	6 000,00
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	2 440,00
	Współpraca ze społecznościami lokalnymi – wsparcie realizacji działań na rzecz rozwoju aktywności na obszarach wiejskich	Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek z/s w Dobrym Mieście	7 500,00
2009	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie	7 518,80
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	4 481,20
	Poprawa sprawności fizycznej i umiejętności dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	7 624,00
	Poprawa sprawności fizycznej i umiejętności dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Stowarzyszenie „Złoty Kłós” w Wapniku	2 376,00
	Krzewienie kultury fizycznej , sportu, rekreacji i turystyki wśród dzieci, młodzieży i całego społeczeństwa Gminy Lubomino	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	22 000,00
2010	Finansowania wkładu własnego do MAŁYCH PROJEKTÓW realizowanych ze środków PROW- wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	Grupa Aktywności Lokalnej „GAL” w Rogiedlach	3 800,00
	Finansowania wkładu własnego do MAŁYCH PROJEKTÓW realizowanych ze środków PROW- wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	Ochotnicza Straż Pożarna w Lubominie	18 080,00
	Finansowania wkładu własnego do MAŁYCH PROJEKTÓW realizowanych ze środków PROW- wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Lubominie	8 890,00
	Organizacja i współorganizacja imprez rekreacyjno - sportowych	Stowarzyszenie „Dolina Pastęki” w Wapniku	5 040,00
	Poprawa sprawności fizycznej i umiejętności dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubomino	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	8 070,00
	Krzewienie kultury fizycznej , sportu, rekreacji i turystyki wśród dzieci, młodzieży i całego społeczeństwa Gminy Lubomino	Gminne Zrzeszenie LZS w Lubominie	22 000,00

Źródło: Urząd Gminy Lubomino

1.3 Infrastruktura społeczna i warunki życia mieszkańców

1.3.1 Edukacja i sport

Edukacja

Na terenie Gminy Lubomino funkcjonują trzy szkoły podstawowe: w Wilczkowie, Rogiedlach , Zespół Szkół w Lubominie oraz Gimnazjum w Lubominie.

Szczegółowe zestawienie placówek edukacyjnych na terenie gminy Lubomino przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Liczba uczniów i nauczycieli w roku szkolnym 2010/2011.

Lp	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba etatów nauczycieli
1.	Zespół Szkół w Lubominie	146	17,17
2.	Szkoła Podstawowa w Rogiedlach	54	7,18
3.	Szkoła Podstawowa w Wilczkowie	80	9,81
4.	Gimnazjum w Lubominie	130	11,74
Razem		410	45,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubominie

Do Przedszkola Samorządowego uczęszczało 67 dzieci.

Szkoły realizują zadania określone w ustawie o systemie oświaty oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie. Zatrudnieni nauczyciele posiadają wymagane kwalifikacje zawodowe.

Uczniowie szkół podstawowych dowożeni są autobusami szkolnymi ze swoich miejscowości do pobliskich szkół tj. do Lubomina, Rogiedli i Wilczkowa. Natomiast młodzież z terenu całej gminy dowożona jest do Gimnazjum do Lubomina.

W Gimnazjum, Zespole Szkół w Lubominie oraz w Szkole Podstawowej w Wilczkowie znajdują się stołówki szkolne, w których uczniowie korzystają z jednego gorącego posiłku.

Baza placówek szkolno-wychowawczych w gminie jest dobra. Prowadzone są w nich bieżące remonty. Wszystkie szkoły wyposażone są w pracownie komputerowe oraz posiadają dostęp do Internetu.

Uchwałą Nr VI/27/2011 Rady Gminy Lubomino z dnia 28 kwietnia 2011 r została zlikwidowana Szkoła Podstawowa w Rogiedlach, a na bazie zlikwidowanej szkoły utworzono zamiejscowy oddział Szkoły Podstawowej w Wilczkowie, gdzie uczniowie oddziału przedszkolnego oraz klas I –III będą pobierać naukę.

W związku z ciągle spadającą ilością uczniów i rosnącym kosztem utrzymania jednego ucznia nie znajdującym pokrycie w subwencji oświatowej może być konieczna dalsza racjonalizacja sieci szkół w gminie.

Na terenie gminy nie ma szkół ponadgimnazjalnych. Młodzież po ukończeniu gimnazjum dalszą naukę kontynuuje w miejscowościach : Orneta, Dobre Miasto, Olsztyn, Smolajny.

Sport

Gmina Lubomino posiada wiele obiektów i miejsc do uprawiania sportu oraz służących rekreacji i wypoczynkowi o zróżnicowanym standardzie technicznym. Są to

- sala widowiskowo-sportowa przy ul. Kopernika w Lubominie
- zespół boisk Orlik w Lubominie
- pełnowymiarowe boiska sportowe w Lubominie i Wilczkowie,
- wiejskie boiska w Bieniewie, Gronowie i Ełdych Wielkich
- oznakowane szlaki rowerowe – niebiski o długości 29 km, czerwony o długości 26 km i żółty o długości 9 km.

Baza sportowa na terenie Gminy Lubomino jest ciągle unowocześniana i rozbudowywana.

Corocznie przy współdziałaniu Klubów Sportowych organizowane są następujące imprezy rekreacyjno - sportowo - kulturalne:

- spartakiady rekreacyjno sportowe
- halowe turnieje piłki nożnej i piłki siatkowej
- wiejskie spartakiady

1.3.2 Mienie komunalne, budownictwo

Tabela 13. Powierzchnia gminy w/g władania gruntów

Lp	Wyszczególnienie	Powierzchnia/ha/	Udział procentowy
1.	Grunty Własności Skarbu Państwa	2 116	14,2
2.	Grunty w zarządzie Lasów Państwowych	2 753	18,48
3.	Grunty osób fizycznych	9 104	61,11
4.	Grunty gminy Lubomino	260	1,75
5.	Pozostałe	664	4,46
	Razem	14 897	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubominie

Tabela 14. Struktura mienia komunalnego

Lp	Mienie wg grup rodzajowych	Ilość/ha/	Zarząd gminy	Użytkowanie wieczyste	Najem, dzierżaw	Zarząd
1.	Tereny zielone	9,80	8,50	0,00	1,30	0,00
2.	Drogi	173,00	173,00	0,00	0,00	0,00
3.	Cmentarze	3,10	3,10	0,00	0,00	0,00
4.	Oświatowe	3,90	2,60	0,00	0,00	1,30
5.	Usługowe	14,00	11,50	2,20	0,30	0,00
6.	Rolne	23,20	22,40	0,00	0,80	0,00
7.	Grunty budowlane	16,00	10,10	3,50	2,40	0,00
8.	Inne (nasypy kolejowe, rowy)	17,00	17,00	0,00	0,00	0,00
	Razem	260,00	248,20	5,70	4,80	1,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubominie

Uchwałą Nr V/25/2005 z dnia 30 sierpnia 2005 r. Rada Gminy Lubomino uchwaliła miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu całej Gminy Lubomino.

Gmina dysponuje uzbrojonymi terenami pod inwestycje położonymi w miejscowości Rogiedle (działka 6/3 o pow. 3,81 ha). Ponadto pod inwestycje mogą być przeznaczone uzbrojone tereny będące własnością Skarbu Państwa o pow. 9,36 ha, położone przy drodze wojewódzkiej nr 529 w miejscowości Wilczkowo.

Warunki mieszkaniowe na terenie Gminy Lubomino są dobre. Podstawową formą budownictwa jest budownictwo tradycyjne - wolnostojące.

W ostatnich latach inwestorzy prywatni rozpoczęli nowe inwestycje budowlane .

Tabela 15. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2005 - 2010

Lp	Rok	Wydane pozwolenia na budowę	w tym budynki mieszkalne	w tym płyty obornikowe
1.	2005	7	1	2
2.	2006	41	2	36
3.	2007	17	9	4
4.	2008	15	11	1
5.	2009	6	6	0
6.	2010	18	11	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubominie

1.3.3 Działalność kulturalna

Gminną instytucją kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Lubominie, posiadająca swoje filie w Rogiedlach i Wilczkowie, obsługująca ponad 1000 czytelników.

Tabela 16. Gminna Biblioteka Publiczna w Lubominie – dane na 31.12.2010 r.

Lp	Wyszczególnienie	Pow. /m2/	Zatrudnienie	Ilość woluminów	Ilość komputerów ogólnodostępnych
1.	Lubomino	96,02	2 i 1/8	13 326	7
2.	Filia Rogiedle	44,5	1/2	6 142	3
3.	Filia Wilczkowo	27	1/2	5 297	2
	Razem	167,52	3 i 1/8	24 765	12

Źródło: Gminna Biblioteka Publiczna

Posiadany w bibliotece księgozbiór jest corocznie uzupełniany. W roku 2010 zakupiono 446 książek za kwotę 9 658 zł. Ponadto w prenumeracie do czytelników zakupuje się 72 tytuły czasopism.

W godzinach pracy użytkownicy biblioteki mogą bezpłatnie korzystać z internetu. Funkcjonowanie biblioteki to nie tylko wypożyczanie książek. Corocznie biblioteka w swej

pracy popularyzacyjnej uwzględnia rocznice literackie, historyczne oraz obchody okolicznościowe przypadające w danym roku, organizując wystawy książek i czasopism historycznych, wykonując gazetki okolicznościowe z okazji przeróżnych świąt, organizując konkursy literackie i plastyczne, wernisaże prac. We współpracy z dziećmi i młodzieżą oraz szkołami z terenu gminy wystawiane są teatryki i coroczne jasełka, organizowane lekcje biblioteczne, akcje wspólnego głośnego czytania, zabawy, itp. Biblioteka jest placówką zawsze wyróżniającą się w konkursach bibliotek publicznych województwa, przodując w zakresie ilości wypożyczonych książek oraz zakupu nowości.

Ponadto życie kulturalne mieszkańców koncentruje się wokół świetlic wiejskich zlokalizowanych w miejscowościach: Biała Wola, Bieniewo, Ełdyty Wielkie, Gronowo, Piotrowo, Rogiedle, Wapnik, Wilczkowo, Zagony i 2 remizy OSP (Lubomino i Wilczkowo). Świetlice są najczęściej w złym stanie technicznym, dlatego też i różnie są one wykorzystane. Wyposażenie świetlic jest skromne, dlatego istnieje konieczność ciągłego ich doposażania.

Urząd Gminy wraz z podległymi placówkami organizuje mieszkańcom wiele imprez kulturalno - rozrywkowych: festyny, dożynki gminne, imprezy okolicznościowe

Ponadto animatorami życia kulturalnego w gminie są:

- organizacje pozarządowe, które działają na terenie gminy w obszarze kultury,
- Stowarzyszenie LGD „Warmiński Zakątek”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wilczkowie,
- grupy nieformalne, takie jak Rady Sołeckie

1.4 Sfera gospodarcza

1.4.1 Podmioty gospodarcze

Według danych GUS na koniec 2010 roku, do ewidencji REGON wpisanych jest 180 podmiotów posiadających siedzibę na obszarze Gminy Lubomino. Należy do nich 11 podmiotów sektora publicznego (urząd gminy, GOPS, szkoły, biblioteka) oraz 169 podmiotów prywatnych. Wśród większych firm można wymienić:

- Gospodarstwo Rolne w Lubominie sp. z o.o.
- MAGNIFLEX POLSKA sp. z o.o. w Rogiedlach
- Zakład Produkcyjno-Remontowo Usługowy ROWIMET s.c. w Rogiedlach
- Firma Usługowo - Handlowa „LEMARK” w Lubominie,
- GLOB - TRADING sp. z o.o. w Lubominie
- EKO – PRODUKCJA sp. z o.o. w Lubominie
- PPH „LUPUS” w Wilczkowie,
- PPHU Mariola Czaplicka w Wilczkowie,
- TOMSTAL w Wilczkowie

- Oropol-Olsztyn Spółka jawna Życki Władysław
- Firma Handlowa „TROJAN” w Lubominie,
- Sklep Spożywczo - Przemysłowy Józef i Danuta Jurkiewicz w Lubominie,
- Restauracja „Gościńska” Anna i Dariusz Kuźma w Lubominie

Strukturę branż, w których działały podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w roku 2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Struktura branż podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON z terenu gminy Lubomino wg sekcji w roku 2010.

Sekcja	Polskiej Klasyfikacji Działalności /PKD/	Liczba podmiotów	% udział
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	21	11,67
C	Przetwórstwo przemysłowe	23	12,78
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	1,67
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,56
F	Budownictwo	24	13,33
G	Handel hurtowy, detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	40	22,22
H	Transport i gospodarka magazynowa	11	6,11
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	1,11
J	Informacja i komunikacja	1	0,56
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	3,33
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	1,67
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3	1,67
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5	2,77
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	2,22
P	Edukacja	6	3,33
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	2,78
R	Działalność związana z kulturą i rozrywką	4	2,22
S	Pozostała działalność usługowa	18	10,00
	Razem	180	100,00

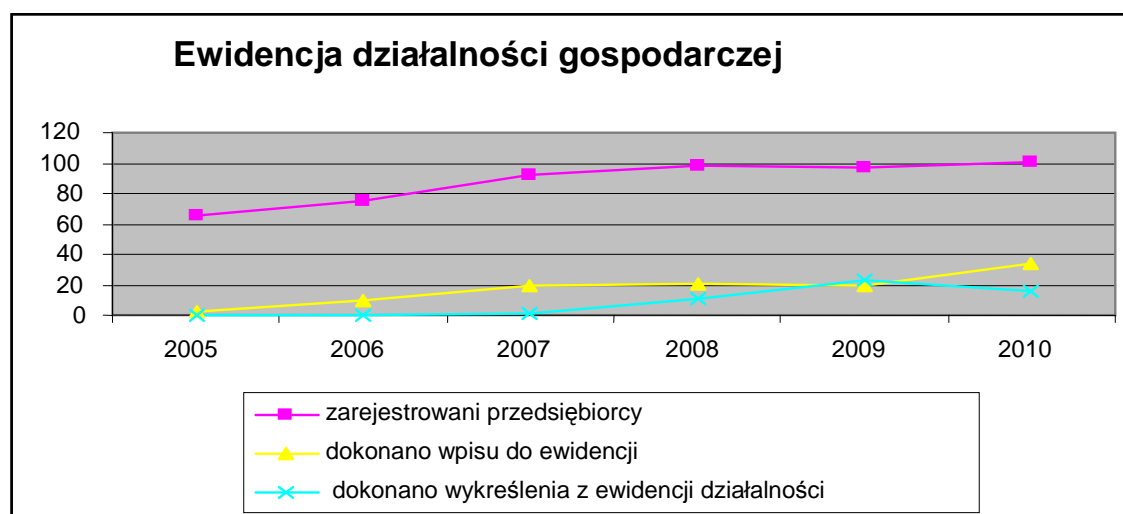
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza liczby nowopowstających podmiotów gospodarczych i liczby podmiotów likwidowanych w gminie Lubomino wskazuje na niepokojące zjawiska w tej sferze. W roku 2009 liczba wykreśleń z ewidencji była wyższa od liczby dokonanych wpisów, natomiast w roku 2010 aż 19 podmiotów zawiesiło prowadzoną działalność.

Tabela 18. Liczba wpisów i decyzji o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej w Gminie Lubomino w latach 2005 - 2010.

Lp	Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Zarejestrowani przedsiębiorcy – stan na koniec roku	65	75	92	98	97	101
2.	Dokonane wpisy do ewidencji	3	10	19	21	20	34
3.	Dokonano wykreślenia z ewidencji działalności	0	0	1	11	23	16
4.	Dokonano wpisu zawieszenia prowadzonej działalności	0	0	0	3	4	19
5.	Dokonano wpisu wznowienia prowadzonej działalności	0	0	0	0	0	3

Źródło: Dane z gminnej ewidencji przedsiębiorców

1.4.2 Rolnictwo

Gmina wiejska Lubomino jest gminą typowo rolniczą, o charakterystycznej dla obszaru Warmii rozproszonej sieci osadniczej. Gęstość zaludnienia jest bardzo niska, ale zasadniczo nie odbiega od średnich dla województwa. Stanowi to znaczne utrudnienie w wyposażaniu mieszkańców w podstawową infrastrukturę techniczną i zabezpieczeniu dostępu do najważniejszych dóbr i usług.

Inwestycje infrastrukturalne w drogi, wodociągi, kanalizacje charakteryzują się bardzo wysokimi kosztami, często niemożliwymi do pokrycia przez Gminę.

Wysokich nakładów wymaga zapewnienie mieszkańcom podstawowego dostępu do edukacji, oferty kulturalnej, rynku pracy.

Na ogólną powierzchnię gminy, która wynosi 14 897 ha, 10 691 ha stanowią użytki rolne, w tym: 7 445 ha grunty orne, 2 943 ha użytki zielone i 23 ha sady. Nieużytki stanowią 729 ha, wody 214 ha, natomiast powierzchnia leśna wynosi 2 837 ha.

Tabela 19. Zestawienie gruntów ornych i użytków zielonych

Klasa	Grunty orne	Łąki trwałe	Pastwiska
III		244	902
IIIa	421		
III b	3101		
IV		596	644
IVa	2700		
IVb	593		
V	477	234	107
VI	153	143	73
Razem	7 445	1 217	1 726

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Lubominie

Obecnie na terenie gminy istnieje 445 indywidualnych gospodarstw rolnych. Większość gospodarstw prowadzi mieszaną produkcję rolną.

Tabela 20. Struktura obszarowa gospodarstw

Lp	Przedział obszarowy	Rok 2002	Rok 2010
1.	1 - 5 ha	88	148
2.	5,01 - 15 ha	82	116
3.	15,01- 50 ha	141	158
4.	50,01- 100 ha	15	13
5.	powyżej 100 ha	6	10
	Razem	332	445

Źródło: Dane GUS za rok 2002, dane Urzędu Gminy w Lubominie za rok 2010

Ze względu na uwarunkowania klimatyczno -przyrodnicze występujące w Lubominie, jednym z głównych źródeł dochodów mieszkańców jest rolnictwo. Główne kierunki produkcji rolnej to hodowla bydła mlecznego i mięsnego oraz uprawa zbóż, rzepaku, kukurydzy. W niewielkich ilościach występuje produkcja bobiku, łubinu, ziemniaków, warzyw, truskawek i kwiatów. Na terenie gminy prowadzona jest hodowla trzody chlewnej a także hodowla daniela europejskiego.

Produkcja rolnicza

Obecnie najważniejszym kierunkiem produkcji w gospodarstwach rolnych gminy Lubomino jest produkcja roślinna, w której dominuje uprawa roślin mało pracochłonnych, w tym przede wszystkim zbóż i rzepaku. Ponadto w związku z intensywnym rozwojem produkcji zwierzęcej zwłaszcza hodowli bydła mlecznego i mięsnego corocznie wzrastają zasiewy traw na gruntach ornych oraz kukurydzy na kiszonkę. Aktualnie brak jest dokładnych powierzchni zasiewów, gdyż ostatnie dane pochodzą z powszechnego spisu rolnego z roku 2002 i nie są odzwierciedleniem obecnej sytuacji. Dane z powszechnego spisu rolnego z roku 2010 będą

dostępne w roku przyszłym, zaś gmina dysponuje tylko danymi szacunkowymi dotyczącymi struktury zasiewów jak i pogłowia inwentarza.

1.5 Infrastruktura techniczna

1.5.1 Infrastruktura transportowa

Przez teren Gminy Lubomino przebiega droga wojewódzka nr 507 Braniewo - Pieniężno – Orneta – Dobre Miasto oraz droga wojewódzka nr 529 Miłakowo – Dobre Miasto. Obie drogi są na całym odcinku o nawierzchni bitumicznej. Łączna długość dróg wojewódzkich w gm. Lubomino wynosi 19,2 km.

Sieć drogową w gminie tworzą drogi powiatowe, których łączna długość na terenie gminy wynosi 76,092 km, z tego 25,651 km dróg powiatowych posiada nawierzchnię bitumiczną, 50,441 km ma powierzchnie gruntową, ich szczegółowy wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Sieć dróg powiatowych na terenie Gminy Lubomino

Numer i nazwa drogi	Długość w km	Nawierzchnia
1954 N Wapnik - Limity	1,780	gruntowa
1952 N Lubomino - Świękity	9,400	gruntowa
1364 N Świękity-Rogiedle-Praslity-Smolajny	9,372	gruntowa
1362 N Lubomino-Samborek	4,108	gruntowa
1405 N Biała Wola-Piotrowo-Wilczkowo	4,115	gruntowa
1950 N Wolnica-Miejska Wola	4,220	gruntowa
1413 N Zagony-Gronowo-Wolnica	8,197	gruntowa
1409 N Edyty Wielkie-Konradowo	1,248	gruntowa
1417 N Wilczkowo-Konradowo	1,340	gruntowa
1356 N Lidzbark Warmiński-Opin	5,684	gruntowa
1358 N Gronowo-Piotraszewo	1,084	gruntowa
1360 N Pityny – Lubomino	10,213	bitumiczna
1403 N Lubomino – Wolnica	7,249	bitumiczna
1407 N Zagony – Żardeniki	5,181	bitumiczna
1356 N Wolnica – Łaniewo	2,200	bitumiczna
1415 N Wolnica – Praslity	0,808	bitumiczna
Razem	76,092	

Źródło: Urząd Gminy Lubomino

Na sieć dróg gminnych składa się 48 dróg gminnych o łącznej długości 96,8 km w tym 9,8 km dróg gminnych posiada nawierzchnię ulepszoną, pozostałe nawierzchnię gruntową. Wskaźnik gęstości dróg wynosi 64,5. Wykaz poszczególnych dróg gminnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Sieć dróg gminnych na terenie Gminy Lubomino

Lp	Numer drogi	Przebieg drogi	Długość/ km/
1.	116001 N	gr. gm. - Wapnik	1,5

Strategia Rozwoju Gminy Lubomino na lata 2012-2022

2.	116002 N	gr .gm. - Wójtowo	2,0
3.	116003 N	dr. pow. nr 1360 N – dr. pow. nr.1952 N	3,5
4.	116004 N	dr. woj. nr. 593 – Edyty Małe – gr. Gminy(Klony)	1,0
5.	116005 N	gr. gm. (Opin) – dr. pow. Nr 2403 N (Lubomino)	1,9
6.	116006 N	Lubomino ul. Konopnickiej	0,3
7.	116007 N	dr. pow. nr 1952 N – dr. pow. nr.1364 N	3,7
8.	116008 N	dr. pow. nr 1405 N – Wilczkowo	4,5
9.	116009 N	dr. gm. nr 116008 N – dr. woj. Nr 593 (Wilczkowo)	2,0
10.	116010 N	granica gminy – dr. gm. nr 116005 N (Lubomino)	3,5
11.	116011 N	dr. gm. nr 116010 N – dr. pow. nr.1403 N	1,4
12.	116012 N	dr. woj. nr 507 – dr. pow. nr 1403 N (Lubomino)	2,0
13.	116013 N	Lubomino ul. Kolejowa	0,2
14.	116014 N	dr. pow. nr 1360 N – Lubomino	3,9
15.	116015 N	dr. pow. nr 1356 N – Wolnica	3,3
16.	116016 N	Wolnica (była stacja PKP)	0,5
17.	116017 N	dr. gm. (Opin) - Bieniewo	2,0
18.	116018 N	dr.gm. nr 116029 N – droga pow. nr 1413 N	3,8
19.	116019 N	Zagony – dr. pow. Nr. 1362 N (Samborek)	1,8
20.	116020 N	dr.gm. nr 116019 N (Samborek) - Rogiedle	1,0
21.	116021 N	Samborek - Wilczkowo	4,3
22.	116022 N	dr.pow. nr 1364 N - dr.pow. nr 1407 N	2,0
23.	116023 N	dr.pow. nr 1364 N (Piotrowo) - dr.gm. nr 116021 N	2,0
24.	116024 N	Piotrowo - dr.gm. nr 116021 N	1,8
25.	116025 N	Wilczkowo – granica gminy	2,0
26.	116026 N	dr.woj. nr 593 (Wilczkowo) - dr.pow. nr 1407 N	2,2
27.	116027 N	dr.pow. nr 1356 N (Wolnica) – granica gminy	3,3
28.	116028 N	dr.pow. nr 1403 N - Wolnica	0,5
29.	116029 N	Bieniewo-Różyn	3,0
30.	116030 N	dr.pow. nr 1413 N - Różyn	2,3
31.	116031 N	dr.woj. nr 507 (Zagony) - dr.pow. nr 1413 N	2,5
32.	116032 N	dr.woj. nr 507 (Rogiedle kol.) - dr.pow. nr 1407 N	2,0
33.	116033 N	dr.woj. nr 507 - dr.pow. nr 1364 N (Rogiedle)	2,5
34.	116034 N	dr.gm. nr 116032 N – dr. gm. nr 116033 N	1,3
35.	116035 N	dr.gm. nr 116043 N – dr. pow. nr 1358 N	0,3
36.	116036 N	dr.pow. nr 1413 N - dr.pow. nr 1358 N	0,9
37.	116037 N	Gronowo – granica gminy	1,3
38.	116038 N	Wilczkowo (wieś)	0,9
39.	116039 N	dr.pow. nr 1356 N - dr.gm. nr 116017 N	1,0
40.	116040 N	dr.gm. nr 116017 N - dr.pow. nr 1403 N	1,9
41.	116041 N	dr.pow. nr 1356 N - Bieniewo	1,3
42.	116042 N	Zagony (wieś)	0,9
43.	116043 N	Gronowo – granica gminy	2,5
44.	116044 N	granica gminy - dr.pow. nr 1358 N (Gronowo)	0,5
45.	116045 N	Gronowo (wieś)	0,5
46.	116046 N	Wójtowo – Biała Wola	2,5
47.	116047 N	Lubomino ul. Krótka	0,1

48.	116048 N	Lubomino ul. Sportowa	0,7
-----	----------	-----------------------	-----

Źródło: Urząd Gminy Lubomino

Układ drogowy występujący na terenie gminy stwarza dogodnie powiązania zarówno wewnętrzne pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, jak i zewnętrzne regionalne i ponadregionalne.

Potrzeby mieszkańców gminy w zakresie komunikacji zbiorowej zabezpieczają , PKS, przewoźnicy prywatni oraz PKP. Gmina nie posiada dworca autobusowego.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa drugorzędna Gutkowo - Braniewo. Linia jest w złym stanie technicznym, nie jest zelektryfikowana. W obrębie miejscowości Lubomino i Rogiedle znajdują się osobowe przystanki kolejowe oraz istnieją bocznicę przeładunkowe.

1.5.2 Infrastruktura ochrony środowiska

Wodociągi

Wszystkie miejscowości gminy wyposażone są w rozwinięte systemy wodociągowe.

Długość czynnej sieci rozdzielczej wody wynosi 119 km. Z sieci wodociągowej korzysta ponad 3 100 osób. Wg danych GUS na koniec 2009 roku zużycie wody na jednego korzystającego odbiorcę wyniosło 27,3 m³ rocznie. Na koniec 2010 r. dostępu do sieci wodociągów nie posiadali mieszkańcy zabudowań kolonijnych wsi Wapnik, Wilczkowo, Zagony oraz mieszkańcy zabudowań kolonijnych Lubomina od strony wsi Zagony. W ciągu najbliższych 2 lat do wszystkich tych zabudowań zostanie doprowadzona sieć wodociągowa.

Sieć wodociągowa gminy zasilana jest z 5 ujęć głębinowych zlokalizowanych w miejscowościach: Lubomino, Bieniewo, Rogiedle, Wapnik i Wilczkowo.

Kanalizacja

W gminie Lubomino skanalizowane są następujące miejscowości: Biała Wola, Ełdyty Małe, Ełdyty Wielkie oraz zwarta zabudowa miejscowości: Lubomino, Wilczkowo i Rogiedle. W najbliższych 2 latach zostaną skanalizowane zwarte zabudowy miejscowości Wapnik i Zagony. Na terenie wszystkich pozostałych miejscowości brak jest zorganizowanego systemu utylizacji ścieków , a gospodarka ściekowa oparta jest na zbiornikach bezodpływowych.

Mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie zlokalizowane są w miejscowościach: Biała Wola, Ełdyty Wielkie i Lubomino. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wyniosła na koniec 2010 r. - 18,8 km. Z sieci kanalizacji sanitarnych korzysta 1 150 osób. Rocznie odprowadzane jest około 45 dm³ ścieków.

Gospodarka wodna

Na terenie gminy Lubomino brak jest zbiorników retencyjnych i przepompowni wód. Nie występują zagrożenia powodziowe, jedynie w okresach wiosennych roztopów mogą występować lokalne podtopienia w Gronowie i Edytach Wielkich.

Gospodarka odpadami

Do roku 2006 odpady były wywożone na składowisko odpadów w Rogiedlach, które zostało zamknięte i w latach 2006 - 2007 poddane rekultywacji. Obecnie Gmina Lubomino nie posiada składowiska odpadów, nie występują na jej terenie także instalacje do odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów. Szacunkowa ilość odpadów wyprodukowanych w roku 2010 w gminie wynosi 864 Mg.

Odpady wywozzone są poza teren gminy. Podmiotami uprawnionymi do odbioru odpadów są: Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych sp. z o.o. w Ostródzie, Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o. w Moragu, Zakład Usług Transportowych i Komunalnych s.c. w Rożnowie, „KRYSTAN” Woryty.

Od 2002 roku prowadzona jest selektywna ogólnogospodarka odpadami (gmina zakupiła 54 kontenery na tworzywo sztuczne i szkło i rozmieściła je w ogólnodostępnych miejscach we wszystkich miejscowościach gminy i płaci za ich opróżnianie). Zebrane odpady przekazywane są do sortowni w Olsztynie. W roku 2010 mieszkańcy zgromadzili wysegregowane odpady w ilości: szkło – 18, 74 Mg, tworzywo sztuczne – 7,5 Mg

Na terenie gminy rozmieszczonych jest 15 kontenerów KP-7, 9 pojemników SM 1100, a w miejscach publicznych rozstawione są 20 litrowe kosze na drobne odpady.

Gospodarstwa domowe na terenie gminy posiadają około 670 pojemników SM 110 lub SM 120. Każdy z mieszkańców posiada indywidualne umowy z podmiotem uprawnionym do odbioru odpadów.

Dwa razy do roku organizowana jest akcja odbioru od mieszkańców odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektronicznego i gospodarstwa domowego.

Ponadto w szkołach, sklepach i urzędzie znajdują się pojemniki do zbioru zużytych baterii.

W maju 2009 r. gmina Lubomino wraz z 36 gminami z 7 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego przystąpiła do Spółki pod nazwą Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie sp. z o.o., której głównym celem jest budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów.

1.5.3 Infrastruktura teleinformatyczna

Wszystkie miejscowości są telefonizowane łącznością przewodową prowadzoną systemem napowietrznym i doziemnym kablowym.

Cały obszar gminy pozostaje w zasięgu telefonii komórkowej.

Wg inwentaryzacji zasobów sieci szerokopasmowej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przeprowadzonej na potrzeby Działania 8.4 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (rozwój infrastruktury dostępowej do użytkowników końcowych, czyli tzw. „ostatnią milę”) cały obszar gminy kwalifikuje się jako obszar do zapewnienia dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.

Inwentaryzację sieci szerokopasmowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego przeprowadzono zgodnie z następującymi wymaganiami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji:

„Do wsparcia w ramach działania 8.4 POIG Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili” kwalifikuje się obszar, na którym:

- na poziomie infrastruktury dostępowej (dostarczenie Internetu bezpośrednio do użytkownika końcowego) nie funkcjonuje ogólnodostępna szerokopasmowa sieć internetowa o przepustowości co najmniej 2Mb/s (należy przyjąć, że chodzi tu o łącze asymetryczne, gdzie wymagane jest zapewnienie przepływności 2 Mb/s w przypadku pobierania danych (download), nie ma natomiast konieczności określenia minimalnej wartości przepływności dla wysyłanych danych,
- infrastruktura sieci dystrybucyjnej należy do jednego operatora”.

W dostępie do Internetu trzy miejscowości z terenu gminy (Ełdyty Wielkie, Świątkity i Wapnik) oznaczone są jako obszary „białe”: - całkowity brak infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej (punktów dystrybucyjnych) niezbędnej do zapewnienia podaży usług szerokopasmowego dostępu do Internetu na założonym poziomie, a także brak przedsiębiorców telekomunikacyjnych świadczących takie usługi.

Pozostałe miejscowości z terenu gminy oznaczone są jako obszary „szare” - istnieje infrastruktura szkieletowo-dystrybucyjna tylko jednego operatora telekomunikacyjnego (zazwyczaj operatora „zasiedziatego”), co oznacza istnienie punktów dystrybucyjnych tylko jednego operatora na danym terenie i brak konkurencji na poziomie infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej; w poszczególnych miejscowościach usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu są oferowane przez jednego przedsiębiorcę telekomunikacyjnego, albo przez dwóch lub więcej przedsiębiorców, korzystających jednak z usług hurtowych tego samego operatora infrastruktury szkieletowo-dystrybucyjnej;

Na terenie Gminy Lubomino brak jest Hot –Spot.

PIAPY zostały zlokalizowane w następujących miejscowościach: Lubomino – Gminna Biblioteka Publiczna, Biała Wola – świetlica wiejska, Wilczkowo – Szkoła Podstawowa, Wolnica – Środowiskowy Dom Samopomocy. Ponadto w najbliższym czasie zostanie zamontowany Infomat zewnętrzny na ścianie Zespołu Szkół w Lubominie.

Brak jest również pełnej informatyzacji Urzędu Gminy i podległych mu placówek, a także niezbędne jest stworzenie w urzędzie elektronicznego systemu obiegu informacji.

1.5.4 Infrastruktura energetyki

Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy odbywa się z GPZ 110/15 kV Lidzbark Warmiński, GPZ 110/15 Dobrze Miasto, GPZ 110/15 Miłakowo zlokalizowanych poza terenem gminy. Na terenie gminy nie są zlokalizowane stacje 110/15 ani rozdzielnie sieciowe 15/15. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone do sieci rozdzielczej 15 kV zasilanych z GPZ-tów wymienionych wyżej.

Przez teren gminy przebiega napowietrzna linia wysokiego napięcia 110 kV stanowiąca ważny element Sieci Rozdzielczej 110 kV, relacji Dobrze Miasto – Piotrowiec. Zelektryfikowanie obszaru gminy jest 100 - procentowe. Wewnętrzny system elektroenergetyczny gminy w pełni zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkaniowe i gospodarcze.

Energetyka odnawialna

Realizacja idei zrównoważonego rozwoju, która jest obecnie wyznacznikiem przemian społeczno - gospodarczych, wymaga poszukiwania i stosowania źródeł energii nieoddziaływujących szkodliwie na środowisko.

W strukturze zużycia energii w gminie dominuje zużycie nośników odnawialnych konwencjonalnych - węgla kamiennego i gazu ziemnego.

Na obszarze gminy Lubomino odnawialnymi źródłami energii o potencjale umożliwiającym ich praktyczne wykorzystanie są biomasa, wiatr oraz rzeka Pasłęka o wymaganym potencjale dla realizacji mikroelektrowni przepływowo-tych. Od roku 1991 na rzece Pasłęce funkcjonuje mała elektrownia wodna w obrębie miejscowości Edyty Wielkie (zwyczajowa nazwa Kasztanowo) z generatorem o mocy 100 kW.

Wykorzystanie energii geotermalnej ze względów ekonomicznych jest nieopłacalne dla wykorzystania lokalnego. Podobnie, ze względów klimatycznych i ekonomicznych, problematyczne jest wykorzystanie do ogrzewania energii słonecznej.

Położenie gminy tworzy warunki sprzyjające wykorzystaniu energii wiatru poprzez stosowanie siłowni wiatrowych małej mocy produkujących energię elektryczną dla potrzeb indywidualnych i lokalnych.

Ciepłownictwo

Gospodarka cieplna na terenie gminy oparta jest przeważnie o kotłownię lokalne i paleniska indywidualne opalane przede wszystkim paliwem stałym, co skutkuje rozproszeniem punktów emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłów do atmosfery na obszarze gminy.

Wiejska sieć osadnicza nie pozwala na stosowanie scentralizowanych systemów grzewczych.

1.5.5 Infrastruktura gazownictwa

W Gminie Lubomino jest bardzo słabo rozbudowana sieć rurociągów gazowych. Długość czynnej sieci gazowej wynosi 14,4 km. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 100 mm relacji Dobre Miasto - Morąg. Jedynie Wilczkowo jest zaopatrywane w gaz siecią średniego ciśnienia poprzez stację redukcyjną I^o. Z gazu korzysta 30 gospodarstw z miejscowości Wilczkowo.

1.6 Dziedzictwo kulturowe i turystyka

Występujące na obszarze gminy, liczne obiekty kulturowe o znaczeniu historycznym, są szansą dla rozwoju turystycznego gminy ukierunkowanego na turystykę poznawczą i edukacyjną. Funkcje turystyczne mogą być wiązane z propagowaniem zdrowej żywności w formie gospodarstw agroturystycznych.

Na terenie gminy Lubomino występuje wiele obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

Tabela 23. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp	Miejscowość	Obiekt	Nr Rejestru	Data wpisu
1.	Biała Wola	Zespół dworsko-pałacowy	A-4260	17.10.2003
2.	Bieniewo	Kapliczka nr 44	A-3747	11.10.1994
3.		Dworek nr 26/27	A-1149	3.09.1968
4.		Kościół P.W. Św. Marii Magdaleny wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1155	3.09.1968
5.		Kapliczka przydrożna nr 25	A-3737	6.10.1994
6.		Kapliczka nr 46	A-3746	11.10.1994
7.		Kapliczka przydrożna	A-3739	6.10.1994
8.		Cmentarz rzymsko-katolicki	A-2282	7.10.1987
9.		Kapliczka nr 38	A-3744	11.10.1994
10.		Edyty Małe	Kapliczka nr 2	A-3730
11.	Edyty Wielkie	Cmentarz rzymsko -katolicki	A-2283	7.10.1987
12.		Kościół P.W. Św. Marcina wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1151	3.9.1968
13.		Zespół dworsko-parkowy	A-4184	27.06.2000
14.	Lubomino	Plebania	A-1139	1.09.1968
15.		Kościół Św. Katarzyny łącznie z wyposażeniem wnętrza	A-210	11.03.1957
16.		Kapliczka , Świerczewskiego 10	A-3748	12.10.1994
17.		Kapliczka, Kopernika 16	A-3745	11.10.1994
18.		Kaplica P.W. Św. Rocha wraz z najbliższym otoczeniem	A-1129	30.08.1968
19.		Kapliczka przydrożna	A-3734	6.10.1994
20.		Kapliczka, Kopernika 16	A-3742	6.10.1994
21.		Kapliczka przydrożna, Kopernika 27	A-3738	6.10.1994
22.		Kapliczka w linii ogrodzenia cmentarza przykościelnego	A-3740	6.10.1994
			Kapliczka przydrożna nr 54	A-3733
23.	Piotrowo	Kapliczka nr 15	A-3731	5.10.1994
24.		Kapliczka nr 6	A-3728	5.10.1994
25.	Rogiedle	Kościół P.W. Św. Małgorzaty wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1125	25.08.1968
26.		Cmentarz rzymsko-katolicki	A-2284	7.10.1987

27.		Kapliczka nr 42	A-3729	5.10.1994
28.	Różyn	Kapliczka nr 14	A-3757	21.10.1994
29.		Kapliczka nr 10	A-3758	21.10.1994
30.		Kapliczka nr 4	A-3750	21.10.1994
31.	Świękity	Kapliczka nr 1	A-3749	12.10.1994
32.		Park dworski, krajobrazowy	A-2574	28.10.1988
33.	Wapnik	Kapliczka nr 5	A-3727	5.10.1994
34.		Kościół parafialny P.W. Św. Andrzeja Apostoła	A-4277	30.12.2003
35.		Kapliczka przydrożna nr 11	A-3741	6.10.1994
36.		Kapliczka przydrożna nr 21	A-3735	6.10.1994
37.	Wilczkowo	Kapliczka nr 8/9	A-3755	21.10.1994
38.		Kościół P.W. Św. Jana Chrzciciela wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1123	23.08.1968
39.		Kapliczka nr 6	A-3756	21.10.1994
40.		Kapliczka nr 26	A-3754	21.10.1994
41.		Kapliczka nr 69	A-3753	21.10.1994
42.		Kapliczka nr 79	A-3752	21.10.1994
43.	Wolnica	Dwór wraz z najbliższym otoczeniem	A-1120	23.08.1968
44.		Kaplica Filialna P.W. Św. Michała Archanioła	A-4279	30.12.2003
45.		Kapliczka nr 4	A-4241	30.12.2002
46.	Zagony	Kapliczka nr 24	A-3751	21.10.1994
47.		Kapliczka nr 4	A-3736	6.10.1994
48.		Kapliczka nr 27	A-3732	6.10.1994

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubominie

Z punktu widzenia rozwoju turystyki niezwykle istotne znaczenie ma zaplecze gastronomiczne i baza noclegowa. Obecnie funkcjonuje jedna restauracja, natomiast brak bazy noclegowej a także nie ma gospodarstw agroturystycznych,

Można przewidywać, iż w najbliższym czasie, powstaną gospodarstwa agroturystyczne i powstaną miejsca noclegowe.

1.7 Przynależność gminy do związków międzygminnych i stowarzyszeń

Tabela 24. Przynależność do związków i stowarzyszeń:

Lp	Związek /Stowarzyszenie	Numer Uchwały	Data przystąpienia
1.	Związek Gmin Warmińsko Mazurskich	XI/57/91	12.09.1991
2.	Związek Gmin „EKOWOD”	II/16/97	23.04.1997
3.	Stowarzyszenie „Dom Warmiński”	V/27/2005	30.08.2005
4.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”	XXIV/111/09	8.01.2009

Źródło: Urząd Gminy Lubomino

1.8 Współpraca międzynarodowa

Gmina Lubomino współpracuje z samorządami z Niemiec i Ukrainy.

1. Gminą Vrees w Dolnej Saksonii (Niemcy)

Dnia 8.05.2008 r. został podpisany list intencyjny, uchwałą Nr XVIII/87/2008 Rady Gminy Lubomino z dnia 13.08.2008 r. została podjęta współpraca.

2 Gminą Górnoszerewiecką, Rejon Zastawieński (Ukraina).

Dnia 9.06.2009 r. podpisany został list intencyjny, następnie uchwałą Nr XXVIII/140/2009 Rady Gminy Lubomino z dnia 25 czerwca 2009 r. została podjęta współpraca.

3. Miastem Kostopol, Obwód Rówieński (Ukraina)

Dnia 20.05.2011 r. została podpisana deklaracja partnerska, następnie uchwałą Nr VII/38/2011 Rady Gminy Lubomino z dnia 2.06.2011 r. podjęta została współpraca.

Celem nawiązanej współpracy pomiędzy samorządami jest wzajemne poznawanie się, rozwijanie współpracy i pogłębianie wzajemnych kontaktów, wymiana doświadczeń w dziedzinie samorządności, kultury, oświaty, turystyki, wspieranie wspólnych przedsięwzięć i wymiany.

1.9 Finanse gminy

1.9.1 Budżet gminy

Tabela 25 Budżet gminy Lubomino w latach 2003-2010

Rok	Dochody /w zł/	Wydatki /w zł/	Deficyt/nadwyżka	Wydatki majątkowe
2003	6 356 173	7 102 879	- 746 706	1 774 519
2004	7 625 605	8 133 947	-508 342	2 649 466
2005	6 815 695	6 492 810	+322 885	264 706
2006	7 842 891	7 807 668	+35 223	821 383
2007	8 277 654	7 662 560	+615 094	335 737
2008	9 892 161	10 030 767	-138 606	1 580 235
2009	10 848 449	10 996 060	-147 611	2 140 113
2010	10 830 908	14 400 699	-3 569 791	4 572 157

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2003-2010

1.9.2 Inwestycje**Tabela 26. Główne inwestycje realizowane przez gminę w latach 2003-2010**

Lp	Inwestycja	Rok realizacji	Kwota / w zł/	Źródła finansowania
1.	Budowa sieci wodociągowej Lubomino – Bieniewo	2003	420 246	SAPARD Budżet gminy
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Wilczkowo-Zajączki, Edyty Małe- Edyty Wielkie	2003	1 219 290	SAPARD Budżet gminy
3.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Edytach Wielkich	2003-2004	2 147 739	PHARE 2000 Budżet państwa Marszałek Budżet gminy
4.	Budowa sieci wodociągowej Lubomino-Wójtowo kolonie , oraz miejscowość Karbówka	2004	406 810	SAPARD Budżet gminy
5.	Docieplenie budynku oraz modernizacja instalacji co w Gimnazjum w Lubominie	2004-2005	128 892	PAOW Budżet gminy
6.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej ulic w m. Lubomino	2005-2006	476 217	ZPORR Budżet gminy
7.	Rekultywacja składowiska śmieci w miejscowości Rogiedle	2006-2007	160 234	ANR Budżet gminy
8.	Modernizacja i remonty budynków komunalnych gminy Lubomino przejętych z ANR”.	2006	133 589	Budżet gminy
9.	Modernizacja drogi rolniczej w Wolnicy	2007	58 916	TFOGR Budżet gminy
10	Przebudowa budynku mieszkalno-handlowego w Białej Woli	2007-2008	105 466	ANR Budżet gminy
11	Remont wyposażenie świetlicy wiejskiej w Białej Woli	2007	16 957	Budżet gminy
12	Uzbrojenie działek przy ulicy Sportowej w Lubominie w sieci wod-kan	2008	69 542	Budżet gminy
13	Modernizacja drogi rolniczej w obrębie Piotrowo-Samborek-Rogiedle	2008	117 589	TFOGR Budżet gminy
14	Budowa Sali Widowiskowo-Sportowej przy ul. Kopernika w Lubominie	2008-2009	2 637 919	FRKF, PFRON, Budżet gminy
15	Uzbrojenie działek w sieci wod-kan przy ul. Baranowskiego w Lubominie	2009	184 774	Budżet gminy
16	Remont drogi gminnej w miejscowości Gronowo	2009	54 302	TFOGR Budżet gminy
17	Przebudowa drogi gminnej Gronowo-Smolajny	2009	319 957	NPPDL, powiat Budżet gminy
18	Termomodernizacja budynku nr 51 przy ul. Kopernika w Lubominie	2009	89 120	Budżet gminy
19	Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Lubomino	2010	2 382 356	PROW Budżet gminy
20	Przebudowa drogi nr 116032 dł. 1900 m obręb Rogiedle	2010	199 867	FOGR Budżet gminy
21	Zakup specjalistycznego samochodu ratowniczo-gaśniczego	2010	565 140	RPO Budżet gminy

22	Zagospodarowanie centrów miejscowości Lubomino i Wilczkowi	2010	412 418	PROW Budżet gminy
23	Budowa przeznaczonych do użytku publicznego miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych „ORLIK” w Lubominie	2010	914 546	Budżet Państwa PROW Budżet wojew. Budżet gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2003-2010

W latach 2012-2013 realizowana będzie inwestycja „Budowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej Wapnik-Biała Wola oraz Zagony Kolonia – koszt całkowity inwestycji - 4.193.497 zł. Dofinansowanie w kwocie 2.543.435 zł z PROW.

1.9.3 Wieloletnia Prognoza Finansowa

Tabela 27. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Lubomino na lata 2011-2019

L.p.	Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
1	Dochody ogółem, w tym:	12 629 471	10 549 980	10 730 359	10 054 870
1a	dochody bieżące	9 329 090	9 275 980	9 456 359	9 702 970
1b	dochody majątkowe, w tym	3 300 381	1 274 000	1 274 000	351 900
1c	ze sprzedaży majątku	351 900	351 900	351 900	351 900
2	Wydatki bieżące w tym:	9 465 770	8 803 982	8 848 002	8 892 242
2a	na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	4 939 780	4 949 317	4 974 064	4 998 934
2b	związane z funkcjonowaniem organów JST	1 386 192	1 379 856	1 386 755	1 393 689
3	Różnica (1-2)	3 163 701	1 745 998	1 882 357	1 162 628
4	Nadwyżka budżetowa	411 985	0	0	0
5	Środki do dyspozycji (3+4)	3 575 686	1 745 998	1 882 357	1 162 628
6	Splata i obsługa długu, z tego:	2 714 851	653 220	533 340	526 929
6a	rozkłady z tytułu spłaty rat kapitałowych	2 614 851	567 222	448 079	438 475
6b	wydatki bieżące na obsługę długu	100 000	85 998	85 261	88 454
6	Środki do dyspozycji (5-6)	860 835	1 092 778	1 349 016	635 699
7	Wydatki majątkowe, w tym:	1 432 950	1 576 678	1 926 916	600 000
8	Przychody (kredyty, pożyczki)	572 115	577 900	577 900	0
9	Rozliczenie budżetu (6-7+8)	0	94 000	0	35 699
10	Kwota długu, w tym:	2 261 452	2 272 130	2 401 951	1 963 476
11	Wydatki bieżące razem (2 + 6b)	9 565 770	8 889 980	8 933 263	8 980 696
12	Wydatki ogółem (7+11)	10 998 720	10 466 658	10 860 179	9 580 696
13	Wynik budżetu (1 - 12)	1 630 751	83 322	-129 820	474 174

L.p	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Dochody ogółem, w tym:	10 054 870	10 054 870	10 054 870	9 702 970	9 702 970
1a	dochody bieżące	9 702 970	9 702 970	9 702 970	9 702 970	9 702 970
1b	dochody majątkowe, w tym	351 900	351 900	351 900	0	0
1c	ze sprzedaży majątku	351 900	351 900	351 900	0	0
2	Wydatki bieżące w tym:	8 892 242	8 892 242	8 892 242	8 892 242	8 892 242
2a	na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	4 998 934	4 998 934	4 998 934	4 998 934	4 998 934
2b	związane z funkcjonowaniem organów JST	1 393 689	1 393 689	1 393 689	1 393 689	1 393 689
3	Różnica (1-2)	1 162 628	1 162 628	1 162 628	810 728	810 728
4	Nadwyżka budżetowa	0	0	0	0	0
5	Środki do dyspozycji (3+4)	1 162 628	1 162 628	1 162 628	810 728	810 728
6	Splata i obsługa długu, z tego:	602 583	500 730	446 922	354 308	202 087
6a	rozchody z tytułu spłaty rat kapitałowych	538 055	458 519	422 519	344 096	200 287
6b	wydatki bieżące na obsługę długu	64 528	42 211	24 403	10 212	1 800
6	Środki do dyspozycji (5-6)	560 045	661 898	715 706	456 420	608 641
7	Wydatki majątkowe, w tym:	500 000	500 000	700 000	400 000	600 000
8	Przychody (kredyty, pożyczki)	0	0	0	0	0
9	Rozliczenie budżetu (6-7+8)	60 045	161 898	15 706	56 420	8 641
10	Kwota długu, w tym:	1 425 421	966 902	544 383	200 287	0
11	Wydatki bieżące razem (2 + 6b)	8 956 770	8 934 453	8 916 645	8 902 454	8 894 042
12	Wydatki ogółem (7+11)	9 456 770	9 434 453	9 616 645	9 302 454	9 494 042
13	Wynik budżetu (1 - 12)	598 100	620 417	438 225	400 516	208 928

Źródło: Opracowanie własne na podstawie załącznika do uchwały Rady Gminy Lubomino Nr VII/33/2011 z dnia 2 czerwca 2011 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Lubomino na lata 2011-2019

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego dokumentu uproszczona analiza zestawiająca budżety gminy z ostatnich kilku lat wskazuje na kolejne narastanie potrzeb oraz wolniej wzrastające przychody. Bilans roczny wykazuje, że w kasie gminy pozostają niewystarczające środki potrzebne na realizację dużych inwestycji gminnych.

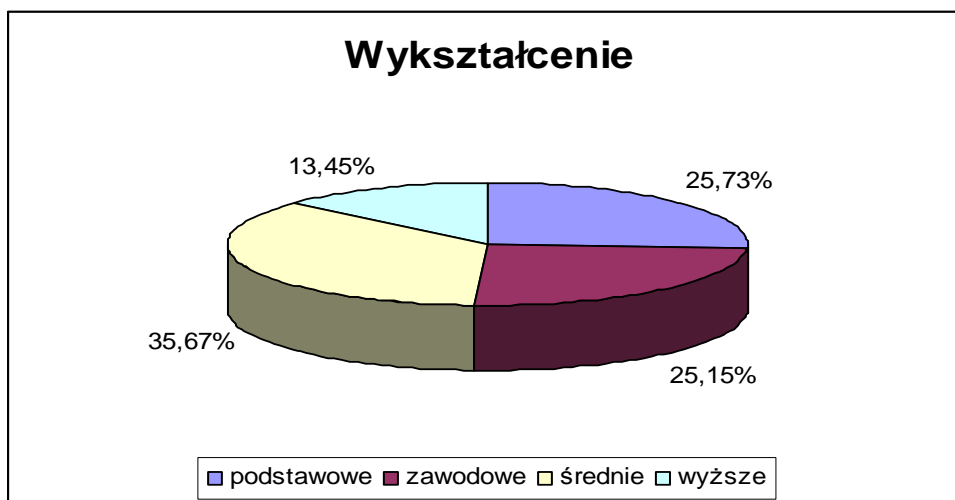
Dlatego polityka gminy powinna zmierzać do jak najefektywniejszego wykorzystania środków własnych przeznaczonych na inwestycje i kierowanie ich głównie na dofinansowanie wkładów własnych do pozyskanych środków zewnętrznych lub współfinansowanie inwestycji.

II. ANALIZA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ ANKIETOWYCH

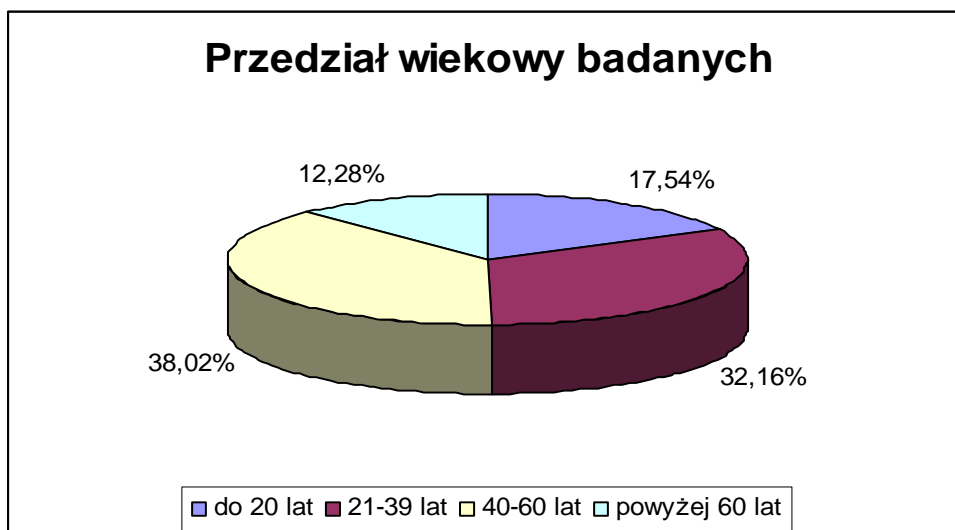
Podczas opracowywania niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Lubomino zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których **171 mieszkańców** wypełniło ankietę konsultacyjną. Daje to wskaźnik ok. **4,6 %** ogółu mieszkańców Gminy, co pozwala przyjąć przeprowadzone, anonimowe badania, jako reprezentatywne i zadowalające. Badanie ankietowe przeprowadzono w okresie: 18 czerwca 2011 r. – 8 lipca 2011 r. na obszarze całej Gminy Lubomino.

Spśród grupy badanych 65,50% stanowiły kobiety, zaś 34,50 % mężczyźni.

Wykształcenie osób badanych przedstawia się następująco:

Przedział wiekowy badanych był następujący:

Większość badanych (70,18 %) zadeklarowało, że posiada dostęp do Internetu.

2.1. Ocena Gminy

Pierwszym kryterium oceny gminy zawartym w ankiecie były **warunki życia** w ostatnich 12 latach. Zdaniem 50 % badanych warunki życia poprawiły się, 28 % uważa, że nic się nie zmieniło, a po 11 % badanych stwierdziło, że warunki pogorszyły się, lub nie mają zdania. Świadczy to o istnieniu zapotrzebowania społecznego na unowocześnianie Gminy oraz są oczekiwania dalszych zmian w tym zakresie.

Kolejnym punktem była ocena przez mieszkańców przeprowadzanych w tym okresie inwestycji. Realizowane inwestycje w większości były skierowane na budowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i drogowej, w mniejszej części inwestycje budowy bazy sportowo-rekreacyjnej. Prawie wszystkie przedsięwzięcia uzyskały wsparcie środków zewnętrznych i możliwość uzyskania dodatkowego dofinansowania była najczęstszym kryterium wyboru inwestycji do realizacji. Taki wybór inwestycji pozytywnie ocenia 52 % badanych, 17 % ocenia negatywnie, a blisko 31% nie ma zdania w tym temacie.

Ankietowani mieszkańcy mieli też okazję do oceny gminy Lubomino na tle innych gmin. Połowa badanych ocenia gminę oceną dostateczną, 34 % ocenia dobrze, 9 % ocenia źle, a 7 % nie ma zdania w tym temacie. Analizując te wyniki można stwierdzić, że mieszkańcy dobrze oceniają swoją gminę i jej dotychczasowy rozwój na tle sąsiednich gmin.

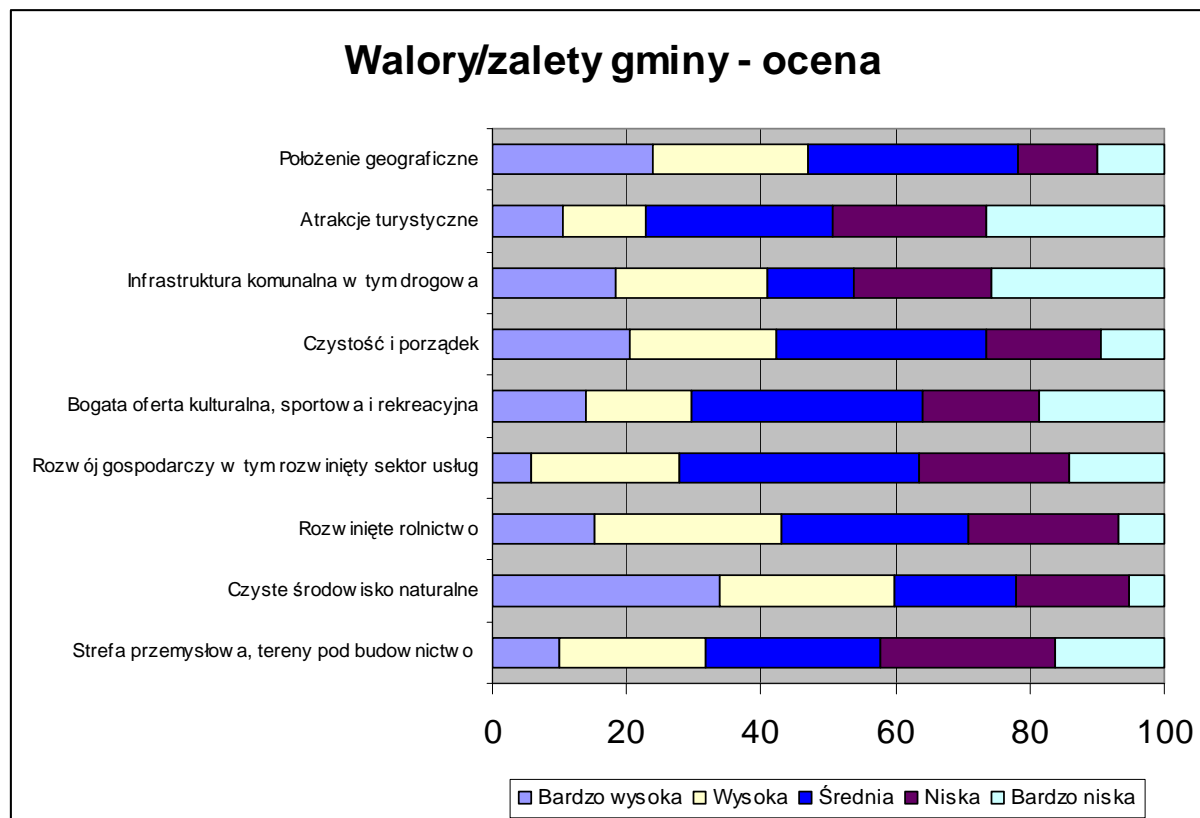
Zapytani o największe walory (mocne strony) gminy Lubomino, jej mieszkańcy uznali, że najważniejszymi z nich są czyste środowisko naturalne, położenie geograficzne, i rozwinięte rolnictwo. Duże znaczenie ma także dobra infrastruktura komunalna oraz czystość i porządek na terenie gminy.

Mniejsze znaczenie w atrakcyjności gminy (słabe strony) mieszkańcy przypisują: dostępnej ofercie kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, atrakcjom turystycznym, funkcjonującemu sektorowi usług, oraz zbyt małej ilości terenów pod inwestycje zarówno przemysłowe jak i budownictwo mieszkaniowe. Zestawienie przedstawionych opinii obrazuje poniższa tabela:

Tabela 28. Jakie są największe walory/zalety gminy?

Wyszczególnienie	Skala ocen				
	Bardzo wysoka	Wysoka	Średnia	Niska	Bardzo niska
Położenie geograficzne	23,84	23,18	31,13	11,92	9,93
Atrakcje turystyczne	10,42	12,50	27,78	22,92	26,38
Infrastruktura komunalna w tym drogowa	18,37	22,45	12,92	20,41	25,85
Czystość i porządek	20,41	21,77	31,29	17,01	9,52
Bogata oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna	13,79	15,86	34,49	17,24	18,62
Rozwój gospodarczy w tym rozwinięty	5,71	22,14	35,72	22,14	14,29

sektor usług					
Rozwinięte rolnictwo	15,28	27,78	27,78	22,22	6,94
Czyste środowisko naturalne	33,77	25,97	18,18	16,88	5,2
Strefa przemysłowa, tereny pod budownictwo mieszkaniowe	9,86	21,83	26,06	26,06	16,19

W kolejnym pytaniu ankietowani odpowiedzieli jakie czynniki utrudniają rozwój gminy. Najwięcej osób stwierdziło, że głównym problemem jest niedostateczna ilość miejsc pracy, a także wiążące się z tym brak większych inwestycji i słabość sektora przemysłowego. Inną ważną przeszkodą utrudniającą rozwój gminy jest zły stan infrastruktury drogowej oraz migracja mieszkańców, a w tym zwłaszcza młodzieży.

Padły też opinie, że przyczyną utrudniającą rozwój są niskie dochody mieszkańców, zbyt mało publicznych środków transportu. W najmniejszym stopniu na rozwój gminy wpływa środowisko naturalne a zwłaszcza obszary Natura 2000 oraz uboga oferta kulturalna. Zestawienie odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Co utrudnia rozwój gminy?

Wyszczególnienie	Skala ocen				
	Bardzo ważna	Ważna	Średnia	Niska	Bardzo niska
Niedostateczna ilość miejsc pracy	64,42	10,43	9,20	6,13	9,82

Infrastruktura drogowa	38,67	22,67	26,67	6,67	5,33
Środowisko przyrodnicze – obszar Natura 2000	8,26	22,31	33,06	16,53	19,84
Brak inwestycji/inwestorów	50,33	23,49	16,11	6,04	4,03
Słabość sektora przemysłowego	39,31	22,07	20,69	6,21	11,72
Migracja mieszkańców	35,21	11,27	17,60	14,79	21,13
Uboga oferta kulturalna	35,21	11,27	17,6	14,79	21,13
Inne	3,51	0	0	0	0

Pytani o to, **jakie działania mogłyby wpłynąć pozytywnie na rozwój gminy**, jej mieszkańcy uznali, że są to przede wszystkim poprawa infrastruktury drogowej oraz nowe inwestycje co wpłynie pozytywnie na rozwój lokalnego rynku pracy. Mniejsze znaczenie przypisuje się intensywnej promocji gminy oraz poprawie porządku i czystości w gminie, zaś najmniejsze znaczenie dla rozwoju gminy ma ulepszenie bazy sportowo-rekreacyjnej i nowa oferta kulturalna.

Należy zauważyć, że w odpowiedzi na powyższe pytanie przeważają stwierdzenia pośrednio lub bezpośrednio związane z chęcią ukierunkowania rozwoju gminy w oparciu o nowe inwestycje, oraz poprawę własnego standardu życia. Zestawienie odpowiedzi przedstawia poniższa tabela. Odpowiadając każdy z ankietowanych miał możliwość zaznaczenia do 3 odpowiedzi.

Tabela 30 Jakie działania mogłyby pozytywnie wpłynąć na rozwój gminy Lubomino?

Wyszczególnienie	% odpowiedzi
Poprawa infrastruktury drogowej	71,93
Nowe inwestycje, rozwój lokalnego rynku pracy	78,95
Intensywna promocja gminy	39,77
Nowa oferta kulturalna	26,32
Modernizacja bazy sportowo rekreacyjnej	19,30
Większa dbałość o porządek i czystość w gminie	32,75
Inne	1,75

Powyższe diagnozy potwierdzone są przez mieszkańców w odpowiedzi na kolejne pytania, o główne – ich zdaniem – **kierunki, w jakich powinna rozwijać się Gmina Lubomino**. Większość mieszkańców uznała, że głównym kierunkiem rozwoju gminy winien być rozwój usług, oraz rolnictwo ekologiczne. Są to kierunki ściśle ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniające. Nieco mniej osób widzi przyszłość dla gminy w rozwoju przemysłu i turystyki. Najmniej osób widzi przyszłość gminy z rozwiniętym rolnictwem z przewagą dużych gospodarstw farmerskich. Spośród innych kierunków rozwoju wskazana

była agroturystyka i przetwórstwo rolno-spożywcze. Zestawienie odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. W jakim kierunku powinna rozwijać się gmina?

Wyszczególnienie	% odpowiedzi
Rozwój przemysłu	56,73
Turystyka	57,31
Rolnictwo farmerskie	25,15
Rolnictwo ekologiczne	61,40
Rozwój usług	61,40
Inne	2,92

W kolejnym pytaniu ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie dotyczące imprez z których korzystają najczęściej. Większość mieszkańców uczestniczy w organizowanych festynach i imprezach plenerowych, mniej uczestniczy w imprezach sportowych. Niepokojące jest, że prawie 20% mieszkańców gminy nie korzysta z żadnych organizowanych imprez. Świadczyć to może o braku wiedzy na temat odbywających się imprez lub o fakcie, iż są one zbyt mało atrakcyjne. Przyczyną tego może być także niska aktywność mieszkańców. Przedstawione odpowiedzi obrazuje poniższa tabela i wykres.

Tabela 32 Z których działalności najczęściej korzystają mieszkańcy gminy ?

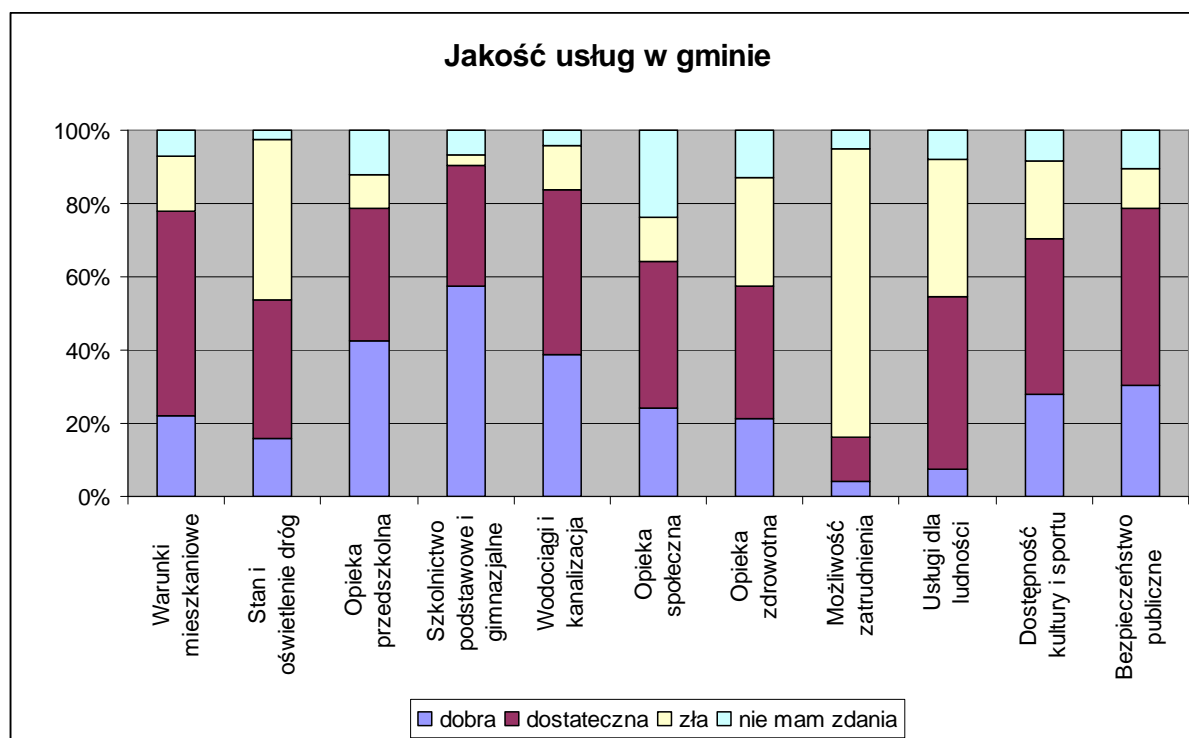
Wyszczególnienie	% odpowiedzi
Kulturalne (koncerty, występy artystyczne)	18,13
Imprezy sportowe	26,90
Imprezy organizowane przez stowarzyszenia	26,90
Festyny, imprezy plenerowe	71,93
Nie korzystam	19,30
Inne	0

Ostatnie pytanie dotyczyło oceny jakości usług i ich dostępności dla mieszkańców gminy Lubomino. Zestawienie wyników przedstawia poniższa tabela:

Tabela 33. Jakość usług w gminie i dostępność do nich.

Wyszczególnienie	Dobra	Dostateczna	Zła	Nie mam zdania
Warunki mieszkaniowe	22,29	55,42	15,06	7,23
Stan i oświetlenie dróg	15,66	37,95	43,98	2,41
Opieka przedszkolna	42,43	36,36	9,09	12,12
Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne	57,32	32,92	3,05	6,71
Wodociągi i kanalizacja	38,55	45,18	12,05	4,22
Opieka społeczna	24,24	40,00	12,12	23,64
Opieka zdrowotna	21,21	36,36	29,70	12,73
Możliwość zatrudnienia	4,24	12,12	78,79	4,85
Usługi dla ludności	7,36	47,24	37,42	7,98
Dostępność kultury i sportu	27,71	42,77	21,09	8,43
Bezpieczeństwo publiczne	30,30	48,49	10,91	10,30

Większość ankietowanych jako dobre i dostateczne ocenia warunki mieszkaniowe, opiekę przedszkolną, szkolnictwo, stan wodociągów i kanalizacji, a także bezpieczeństwo publiczne. Najbardziej wypadły (największy procent odpowiedzi „zła” w kolejności: możliwość zatrudnienia, usługi dla ludności, opieka zdrowotna oraz dostępność kultury i sportu.

Podsumowując badanie ankietowe można wysunąć następujące wnioski:

1. Mieszkańcy są zadowoleni z warunków życia na terenie gminy.
2. Pozytywną ocenę uzyskały dotychczasowe działania władz gminy w zakresie realizowanych inwestycji.
3. Docenione zostały naturalne walory gminy jakimi są czyste środowisko i dobrze rozwinięte rolnictwo.
4. Największą bolączką mieszkańców jest niedostateczna ilość miejsc pracy.
5. Czynnikiemami mogącymi wpłynąć na dalszy rozwój gminy powinny być podejmowane działania powodujące powstawanie nowych inwestycji a jednym z tych czynników ma być poprawa infrastruktury drogowej.
6. Proponowany kierunek rozwoju gminy na najbliższe lata to usługi i rolnictwo ekologiczne . Rozwój tych kierunków powinien być ściśle powiązany z rozwojem bazy turystycznej i turystyki.

III. BILANS STRATEGICZNY - ANALIZA SWOT GMINY LUBOMINO

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów *Strengths* (silne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse), *Threats* (zagrożenia). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy SWOT oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT.

Analiza SWOT jest punktem wyjścia do budowy Strategii Rozwoju Gminy. W analizie SWOT Gminy Lubomino wzięto pod uwagę przeprowadzoną diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz wyniki konsultacji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców w trakcie ich trwania (patrz wyżej).

Silne strony: Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju Gminy, na które bezpośredni wpływ ma Gmina

Słabe strony: Zjawiska ograniczające możliwości rozwoju, na które bezpośredni wpływ ma Gmina

Szanse: Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju Gminy, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu.

Zagrożenia: Zjawiska negatywne mogące stanowić zagrożenie dla rozwoju Gminy, których występowanie, jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami jej bezpośredniego wpływu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięta sieć drogowa, - dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, - czyste środowisko naturalne, - brak dużych i uciążliwych zakładów przemysłowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - niezadowalający stan techniczny dróg, brak chodników, oświetlenia, miejsc parkingowych, - słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, - słabo rozwinięta baza turystyczna, noclegowa, - bardzo niski wskaźnik gazyfikacji gminy,

<ul style="list-style-type: none"> - systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, - możliwość prowadzenia upraw ekologicznych, - duży potencjał ludzi do pracy, - duża ilość świetlic wiejskich, - aktualne plany zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy - skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z UE, - podpisana umowa partnerska z gminami Vrees w (Niemcy) i Kostopol na Ukrainie. - wytyczone szlaki rowerowe, - cenne dziedzictwo kulturowe, - wolne tereny pod inwestycje, 	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba miejsc pracy na terenie gminy, - brak ofert inwestycyjnych i działań je promujących, - słabe wyposażenie świetlic wiejskich, - małe zainteresowanie inwestorów, - mała aktywność instytucji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, - zły stan techniczny zabytków, - zmniejszająca się liczba dzieci, co podwyższa koszt kształcenia, - słabo rozwinięta współpraca z Gminami i miastami partnerskimi. - niszczenie upraw przez zwierzynę leśną - brak mieszkań komunalnych, - niezadowolający poziom promocji gminy - brak dróg krajowych, - niski budżet gminy,
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - moda na osiedlanie się na terenach wiejskich - dynamiczny rozwój teleinformatyki, - stan środowiska naturalnego (ostoja bobrów, parki krajobrazowe), - walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki i agroturystyki, - duża liczba zabytków na terenie gminy, - wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, - przynależność do ZGOK Olsztyn – perspektywa uregulowania gospodarki odpadami - możliwość pozyskania funduszy w ramach programów finansowanych ze środków UE na projekty inwestycyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> - migracja młodych ludzi za granicę lub do większych ośrodków miejskich, - problem wykluczenia społecznego, - apatia mieszkańców, - trudna sytuacja gospodarcza w kraju, - zanik opłacalności produkcji rolnej, - starzenie się ludności gminy, - niskie dochody gminy z podatków, - niskie dotacje i subwencje z budżetu centralnego - ciągły wzrost zadań gminy bez odpowiedniego zabezpieczenia środków finansowych dla ich realizacji.

IV. WIZJA, CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE

4.1 Wizja i obszary strategiczne

**Gmina Lubomino – przyjazna mieszkańcom, środowisku i
inwestorom, miejsce w którym dobrze się mieszka, pracuje i
wypoczywa.**

Kluczowe problemy do rozwiązania mieszczą się w 5 obszarach strategicznych:

- INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- INFRASTRUKTURA PUBLICZNA I ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO
- DZIEDZICTWO KULTUROWE I TURYSTYKA
- SFERA GOSPODARCZA
- ROLNICTWO

Układ każdego z obszarów strategicznych zawiera cel strategiczny oraz oraz cele operacyjne wraz z ich opisem. Kolejność celów strategicznych, jak i celów operacyjnych w ramach każdego z celów strategicznych nie odzwierciedla priorytetów ich realizacji.

4.2.Cele strategiczne

1.Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, ochrony środowiska i teleinformatycznej.

Cele operacyjne:

- 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.**
- 2. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej oraz rozwiązanie problemów**

gospodarki odpadami.

3. Inwestycje infrastrukturalne ograniczające zużycie energii (termomodernizacje) oraz wykorzystujące odnawialne źródła energii (pompy ciepła, kolektory słoneczne) .

4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Jednym z zasadniczych elementów rozwoju gminy jest rozwój infrastruktury technicznej. Z uwagi na zły stan techniczny niezbędna jest modernizacja istniejących dróg lokalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie, chodniki, bezpieczne pobocza). Nastąpi rozwój inwestycji infrastrukturalnych związanych z pełnym skanalizowaniem gminy i rozbudową systemu przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina prowadzić będzie odpowiednią gospodarkę odpadami, w ramach której wzrastać będzie udział odpadów segregowanych.

Dzięki programom edukacyjnym kierowanym do mieszkańców wzrośnie świadomość ekologiczna mieszkańców. Gmina podejmie działania zmierzające do zachowania ładu przestrzennego i estetycznego na swoim terenie, a także do utrzymania różnorodności przyrodniczej na swoim terenie. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na ochronę gleb. Wody podziemne i powierzchniowe będą chronione przed zanieczyszczeniem, a istniejące zasoby naturalne będą wykorzystywane w sposób racjonalny.

Podjęte zostaną działania w celu doprowadzenia sieci gazowej do miejscowości Lubomino

Infrastruktura telekomunikacyjna na terenie gminy jest słabo rozbudowana a dostęp do usług teleinformatycznych jest bardzo zróżnicowany. Dlatego też bardzo duże znaczenie będzie miało zmniejszanie zapóźnień technologicznych i informatycznych w zakresie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Poprawa poziomu usług w zakresie infrastruktury informatycznej pozwoli na zmniejszenie dystansu gminy w stosunku do bardziej rozwiniętych części województwa. W zakresie infrastruktury teleinformatycznej gmina wspierać będzie przedsięwzięcia zapewniające powszechny dostęp do Internetu. Planuje się uruchomienie na terenie Gminy Lubomino Publicznych Punktów Dostępu do Internetu. Przewiduje się także wykorzystanie technologii społeczeństwa informacyjnego w działaniu samorządu poprzez kompleksową informatyzację usług Gminy. Wprowadzanie elektronicznego obiegu dokumentów spowoduje, że mieszkańcy będą szybciej i sprawniej obsługiwani.

2. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie zasobów ludzkich.

Cele operacyjne:

- 1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno – sportowej.**
- 2. Poprawa infrastruktury pomocy społecznej oraz wzrost bezpieczeństwa mieszkańców.**
- 3. Rozwój placówek kulturalnych oraz ich wyposażenia.**
- 4. Wspieranie funkcjonowania organizacji pozarządowych.**
- 5. Rozwój budownictwa mieszkaniowego.**
- 6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.**
- 7. Podejmowanie działań mających na celu wspieranie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych.**
- 8. Inicjowanie i rozwijanie współpracy z partnerami zagranicznymi.**
- 9. Podnoszenie kwalifikacji pracowników Urzędu Gminy i podległych mu jednostek poprzez organizację szkoleń i kursów finansowanych z funduszy UE.**

Głównym wyznacznikiem poziomu gminy wpływającym na poziom życia jego mieszkańców jest odpowiednio rozwinięta i dostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura publiczna.

Konieczne jest zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację .

Dla poprawy dostępności i podniesienia jakości systemu edukacji miejscowej młodzieży konieczne jest systematyczne doposażenie szkół w niezbędne pomoce dydaktyczne, stałe modernizowanie posiadanego sprzętu komputerowego oraz zwiększanie dostępności do Internetu. Istotnym elementem winno być wspieranie najzdolniejszych uczniów (tworzenie systemu motywacyjnego poprzez m.in. fundusz stypendialny).

W celu poprawy warunków nauczania oraz stanu bazy edukacyjnej i rekreacyjno- sportowej konieczne są jej systematyczne remonty.

Istotna jest promocja wśród mieszkańców zdrowego trybu życia poprzez spędzanie w aktywny sposób wolnego czasu oraz organizację i udział w różnych imprezach (festyny, jarmarki, zawody sportowe). Ważne są działania mające na celu odnowę i kształtowanie przestrzeni publicznej wsi.

Równie ważnym elementem poprawy dostępności do podstawowych usług będą przedsięwzięcia dotyczące pomocy społecznej w tym skuteczne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego i marginalizacji poszczególnych grup społecznych. Podstawowe

zjawiska sprzyjające marginalizacji to ubóstwo i bezrobocie. Istotne znaczenie będzie mieć przede wszystkim aktywizowanie grup społecznie zagrożonych marginalizacją. Aby zwalczyć zjawisko marginalizacji społecznej, konieczny jest, oprócz niezbędnych działań osłonowych, rozwój form aktywnych, takich jak edukacja i aktywizacja środowisk zmarginalizowanych zawodowo i społecznie.

Duży nacisk powinien być skierowany na upowszechnianie kultury poprzez finansowe wspieranie działalności biblioteki oraz świetlic wiejskich, które mają być motorem rozwoju kulturalnego. Konieczne jest podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu bazy budynkowej gminnych jednostek kultury. Dla poprawy funkcjonowania świetlic wiejskich wskazane będzie przekazywanie świetlic wiejskich w użytkowanie stowarzyszeniom funkcjonującym na terenie sołectw.

Istotne znaczenie należy przypisać podniesieniu aktywności społeczeństwa. Należy wspierać działalności funkcjonujących i nowych stowarzyszeń oraz doskonalić formy współpracy władz gminy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, uwzględniającej m.in. zachęcanie młodych ludzi do aktywności i działania w organizacjach pozarządowych (na zasadzie wolontariatu). Szczególna waga zostanie położona na kwestie związane z kultywowaniem lokalnych tradycji oraz wykreowaniem i promocją produktu lokalnego.

Istotnym zadaniem powinna być organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, które przyczyniałyby się do wewnętrznej integracji mieszkańców.

Na terenie gminy konieczne jest podjęcie wszelkich działań poprawiających sytuację na lokalnym rynku mieszkaniowym. Jednym z elementów zachęty winno być podnoszenie estetyki miejsc zamieszkania i miejsc użyteczności publicznej. Efektem tego powinien być rozwój budownictwa jednorodzinnego i osadnictwa. Należy również poszukiwać nowych możliwości wsparcia budownictwa komunalnego.

Niezbędne jest stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników Urzędu poprzez organizację szkoleń finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

3. Rozwój turystyki w oparciu o zasoby środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego.

Cele operacyjne:

- 1. Budowa i rozwój infrastruktury rekreacyjnej.**
- 2. Odbudowa i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego.**
- 3. Rozwój bazy turystycznej na terenie Gminy.**
- 4. Wspieranie powstawania i rozwój gospodarstw agroturystycznych.**
- 5. Promocja walorów turystycznych gminy.**

Realizacja działań w obszarze dziedzictwo kulturowe i turystyka stwarza możliwość tworzenia nowych miejsc pracy.

Bogate zasoby przyrodnicze, krajobrazowe oraz liczne zabytki na terenie Gminy Lubomino stanowią duży potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki.

W związku z tym, że na terenie gminy znajduje się wiele obiektów stanowiących wielokulturowe dziedzictwo konieczne jest podjęcie działań służących odnowie tych obiektów zabytkowych będących w złym stanie technicznym.

Aby w pełni wykorzystać potencjał Gminy, jakim jest położenie, warunki przyrodnicze oraz dziedzictwo kulturowe, należy rozpocząć realizację zadań umożliwiających uprawianie różnych form aktywnego wypoczynku oraz budowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Poprawa infrastruktury rekreacyjnej powinna przyczynić się do wzrostu atrakcyjności gminy.

W związku z powyższym niezbędne jest wspieranie działań zmierzających do zagospodarowanie terenów rekreacyjnych wokół jeziora Tonka, oraz dalsza rozbudowa i oznakowanie ścieżek rowerowych.

Ze względu na niewystarczającą liczbę miejsc noclegowych na terenie gminy konieczne są działania wspierające rozwój bazy noclegowej, w tym powstawanie gospodarstw agroturystycznych.

Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej sprawi, że teren gminy będzie miejscem wypoczynku i rekreacji również dla mieszkańców dużych miast.

Konieczne jest podjęcie intensywnych działań mających na celu promocję potencjału turystycznego gminy, a także wspieranie powstawania wspomnianych wcześniej gospodarstw agroturystycznych.

4. Tworzenie warunków dla zwiększania miejsc pracy oraz promocja przedsiębiorczości

Cele operacyjne:

- 1. Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.**
- 2. Tworzenie korzystnych warunków dla inwestorów oraz promocja inwestycyjna gminy.**
- 3. Podniesienie wykształcenia kadr lokalnej gospodarki.**

4. Inicjowanie i promowanie współpracy gospodarczej lokalnych przedsiębiorców z partnerami zagranicznymi.

Przedsiębiorczość, to podstawa lokalnego rozwoju gospodarczego i przeciwdziałania bezrobociu. Zadaniem władz powinno być tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Odbywać się to powinno poprzez uchwalenie ulg dla rozpoczynających działalność, szczególnie dla osób bezrobotnych i absolwentów, a w przypadku działających przedsiębiorców na zwolnieniu ich z podatku od nieruchomości z tytułu powstania nowych miejsc pracy. Gmina podejmie działania na rzecz ściągania na swój teren nowych, nie uciążliwych dla otoczenia inwestycji. Istotne będzie wspieranie przedsiębiorców do jak najszerzego wykorzystania naturalnych warunków przyrodniczych i tworzenia elektrowni wodnych i wiatrowych oraz biogazowini

Niezbędne jest także wsparcie utworzenia instytucji, które będą pełniły rolę ciała doradczego, we wszystkich dziedzinach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz będą służyły pomocą w sięganiu po środki zewnętrzne, w tym z UE. Duża liczba osób bezrobotnych chętnych do przekwalifikowania się i dobrze wykształconych, posiada potrzebę skorzystania z usług doradczych, szkoleń i zasięgnięcia informacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Warunkiem koniecznym do pozyskania nowych inwestorów jest zapewnienie dostępu do odpowiednio przygotowanych terenów oraz promocja inwestycyjna gminy.

Wyzwania w zakresie zmian technologicznych zachodzące w świecie i stojące przed państwami członkowskimi UE niosą ze sobą konieczność inwestowania w wiedzę i umiejętności kadr przedsiębiorstw, w szczególności mikro, małych i średnich. Dbając o lokalne kadry gospodarki, należy wspierać podnoszenie kwalifikacji osób pracujących poprzez organizację bezpłatnych szkoleń, w tym z zakresu wykorzystania technik informacyjnych i języków obcych.

5. Rozwój rolnictwa jako elementu funkcjonowania lokalnej gospodarki.

Cele operacyjne:

- 1. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez poprawę struktury obszarowej oraz ich unowocześnianie.**
- 2. Podnoszenie efektywności produkcji rolniczej.**

- 3. Różnicowanie działalności w celu zapewnienia alternatywnych źródeł dochodów.**
- 4. Podnoszenie kwalifikacji producentów rolnych poprzez organizację kursów i szkoleń.**
- 5. Działania na rzecz efektywnego wykorzystania środków UE skierowanych do sektora rolniczego, leśnictwa i rybołówstwa.**
- 6. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem rolnictwa i leśnictwa.**
- 7. Promocja gospodarstw ekologicznych**

Działania w ramach tego obszaru strategicznego będą służyły przede wszystkim wzrostowi konkurencyjności gospodarstw rolnych, w tym gospodarstw ekologicznych, rozwojowi rynku rolnego i pozarolniczych form działalności gospodarczej na obszarach wsi.

Na terenie gminy zwiększy się liczba gospodarstw produkujących żywność metodami ekologicznymi oraz gospodarstw produkujących żywność w systemie produkcji zintegrowanej. Istotne znaczenie z punktu widzenia nowoczesnego rolnictwa ma także rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego oraz wykreowanie własnych produktów lokalnych. Ważnym czynnikiem wspomagającym ten rozwój jest ścisłe powiązanie rolników-producentów z przetwórcami. Przemiany zachodzące w rolnictwie będą wspierane poprzez finansowanie z funduszy Unii Europejskiej

Poprawa konkurencyjności rolnictwa wymaga koncentracji gruntów rolnych z gospodarstw nieefektywnych, bądź w ogóle nie użytkowanych rolniczo.

Konieczna jest także współpraca z instytucjami, zajmującymi się doradztwem rolnym, w zakresie informowania lokalnych producentów o możliwościach pozyskania środków unijnych. Przewiduje się także podnoszenie wiedzy i kwalifikacji rolników nt. nowoczesnej produkcji rolnej i systemu upraw poprzez organizację szkoleń i kursów w tym zakresie.

V. Źródła finansowania Strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Lubomino odbywać się będzie w zdecydowanej większości w oparciu o środki publiczne. Oczywiście jest, że budżet, jakim dysponuje Gmina Lubomino, nie pozwala na zrealizowanie niniejszej Strategii samodzielnie. Nie możliwe jest, bez wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania, zrealizowanie jej w całości zarówno w przeciągu jednej kadencji Rady Gminy, czy Wójta jak i w założonym okresie, na jaki została opracowana Strategia.

Dla prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju lokalnego powinny być to środki wewnętrzne gminy, powiatu i województwa, i inne do których można zaliczyć:

- budżety jednostek samorządu terytorialnego (środki własne gminy, powiatu, województwa);
- budżet państwa (budżet wojewody, środki ministrów skierowane na realizację programów resortowych);
- budżety funduszy celowych (np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- budżety oddziałów regionalnych agencji rządowych (np. ARiMR, ANR).

Oprócz środków wewnętrznych województwa do realizacji Strategii będą wykorzystywane środki zewnętrzne, takie jak:

- środki budżetu państwa (kierowane w ramach polityki regionalnej państwa);
  - środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej
  - środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
  - środki UE w ramach obecnego okresu programowania na lata 2007 – 2013 oraz przyszłego na lata 2014-2020.
  - środki pomocowe innych państw (Norweskiego Instrumentu Finansowego, Instrumentu Finansowego EOG);
  - kredyty bankowe oraz inne pożyczkowe instrumenty finansowe (w tym oferowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe, instrumenty Banku Gospodarstwa Krajowego itp.).
- Ze względu na ograniczone środki publiczne do wypełniania zapisów Strategii angażowane będą również środki prywatne. Stopień zaangażowania środków prywatnych będzie wskazywał na trafność wybranych do realizacji działań.

VI. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Układ instytucjonalny wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lubomino na lata 2012 - 2022* stanowić będą:

- Wójt Gminy Lubomino
- Rada Gminy Lubomino
- Pracownik Urzędu na Stanowisku ds. promocji

Wójt Gminy

Podstawowym podmiotem układu instytucjonalnego wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lubomino* będzie Wójt Gminy Lubomino.

Na Wójcie Gminy spoczywać będzie odpowiedzialność za realizację Strategii. Będzie podejmował on decyzje w zakresie kolejności realizacji poszczególnych celów operacyjnych a także proponował wprowadzanie zmian do strategii . Wójt Gminy Lubomino będzie odpowiedzialny za wykonanie uchwał Rady Gminy dotyczących Strategii.

Rada Gminy

Ważną rolę w układzie instytucjonalnym wdrażania Strategii będzie pełnić Rada Gminy Lubomino, podejmując uchwały w sprawie przyjęcia oraz aktualizacji Strategii. Na forum Rady Gminy oraz jej komisjach prezentowane będą informacje o przygotowywanych aktualizacjach dokumentu.

Ocena realizacji strategii będzie dokonywana corocznie przez Komisję Budżetu i Finansów Rady Gminy

Pracownik Urzędu na Stanowisku ds. promocji

Do zadań pracownika urzędu będzie należało przygotowanie aktualizacji Strategii, w tym przedstawianie propozycji zmian Strategii wynikających z konieczności wprowadzania nowych celów szczegółowych, które pojawią się w przypadku ogłaszania naborów wniosków lub zaistnienia innych okoliczności..

Promocja strategii realizowana będzie poprzez:

- Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej,
- Informacje zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy dotyczące uchwalania Strategii, oraz jej aktualizacji .

VII. Spis tabel

Tabela 1. Miejscowości Gminy Lubomino.

Tabela 2. Lasy na terenie gminy /w latach 2005-2009/.

Tabela 3. Liczba mieszkańców w miejscowościach gminy/stan na 07.06.2011 r./.

Tabela 4. Liczba mieszkańców w grupach wiekowych w latach 2005-2010.

Tabela 5. Ruchy naturalne ludności gminy Lubomino w latach (2000 – 2010).

Tabela 6. Migracja ludności

Tabela 7. Bezrobocie w Gminie Lubomino w latach 2006 – 2010.

Tabela 8. Stopa bezrobocia w okolicznych powiatach (w latach 2006 – 2010).

Tabela 9. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2006 – 2010.

Tabela 10. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w latach 2006 – 2010.

Tabela 11. Dotacje przekazane organizacjom pozarządowym.

Tabela 12. Liczba uczniów i nauczycieli w roku szkolnym 2010/2011.

Tabela 13. Powierzchnia gminy wg władania gruntów.

Tabela 14. Struktura mienia komunalnego.

Tabela 15. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2005 – 2010.

Tabela 16. Gminna Biblioteka Publiczna w Lubominie – dane na 31.12.2010 r.

Tabela 17. Struktura branż podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON z terenu gminy Lubomino wg. sekcji w roku 2010.

Tabela 18. Liczba wpisów i decyzji o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej w Gminie Lubomino w latach 2005 – 2010.

Tabela 19. Zestawienie gruntów ornych i użytków zielonych.

Tabela 20. Struktura obszarowa gospodarstw.

Tabela 21. Sieć dróg powiatowych na terenie Gminy Lubomino.

Tabela 22. Sieć dróg gminnych na terenie Gminy Lubomino.

Tabela 23. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 24. Przynależność do związków i stowarzyszeń.

Tabela 25. Budżet gminy Lubomino w latach 2003-2010.

Tabela 26. Główne inwestycje realizowane przez gminę w latach 2003-2010.

Tabela 27. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Lubomino na lata 2011-2019.

Tabela 28. Jakie są największe walory/zalety gminy?

Tabela 29. Co utrudnia rozwój gminy?

Tabela 30. Jakie działania mogłyby pozytywnie wpłynąć na rozwój gminy Lubomino?

Tabela 31. W jakim kierunku powinna rozwijać się gmina?

Tabela 32. Z których działalności najczęściej korzystają mieszkańcy gminy?

Tabela 33. Jakość usług w gminie i dostępność do nich